

Kaupunkiseudun esi- ja perusopetuksen seutuvertailu

Vuosi 2019 – Toimintatiedot ja kustannukset

Vertailun tarkoitus

- Vertailun tavoitteena on kehittää helposti hyödynnettävä yhteenveto perusopetuksen keskeisistä tunnusluvusta.
- Yhteenvedossa on mukana sekä toiminnallisia vertailutietoja että taloudellisia tunnuslukuja.
- Se antaa kuvan kaupunkiseudun perusopetuksen järjestämistavoista ja toimii tietopankkina niin valmistelulle kuin päätöksenteolle.
- Pyrkimyksenä on hyödyntää tietoa, jota kerätään jo nyt, jotta tietojenkeruu ei tarpeettomasti rasita kuntia.
- Tunnuslukujen tarkempi analyysi ja niiden merkitysten arvottaminen tehdään kunnissa niiden omista lähtökohdista.

Tietojen kerääminen ja vertailun laatiminen

- Vertailu käsittää esi- ja perusopetuksen tiedot, painottuen perusopetukseen.
- Vertailussa käytettävät talous- ja toimintatiedot on kerätty suoraan kaupunkiseudun kunnilta kesällä 2020.
- Toimintatietomäärittelyiden laadinnassa on hyödynnetty Kuntaliiton laatiman Kouluikkunan tunnuslukujen määritelmiä. Kerättävät tiedot poikkeavat niistä kuitenkin joltain osin.
- Kustannustiedot perustuvat Tilastokeskuksen keräämiin ja määrittämiin talous- ja toimintatilaston tietoihin.
- Lähtökohtaisesti tiedot ovat vertailukelpoisia, mutta kuntien toisistaan poikkeava tapa järjestää toimintaansa vaikuttaa vertailukelpoisuuteen, mikä on syytä muistaa tulkintoja tehtäessä. Luvuista ei voi tehdä johtopäätöksiä ilman, että niihin liittyvä viitekehys on tiedossa.
- Vertailun koontivastuu on ollut Pirkkalan suunnittelupäällikkö Tommi Ruokosella.
- Vertailun kehittämistä jatketaan.

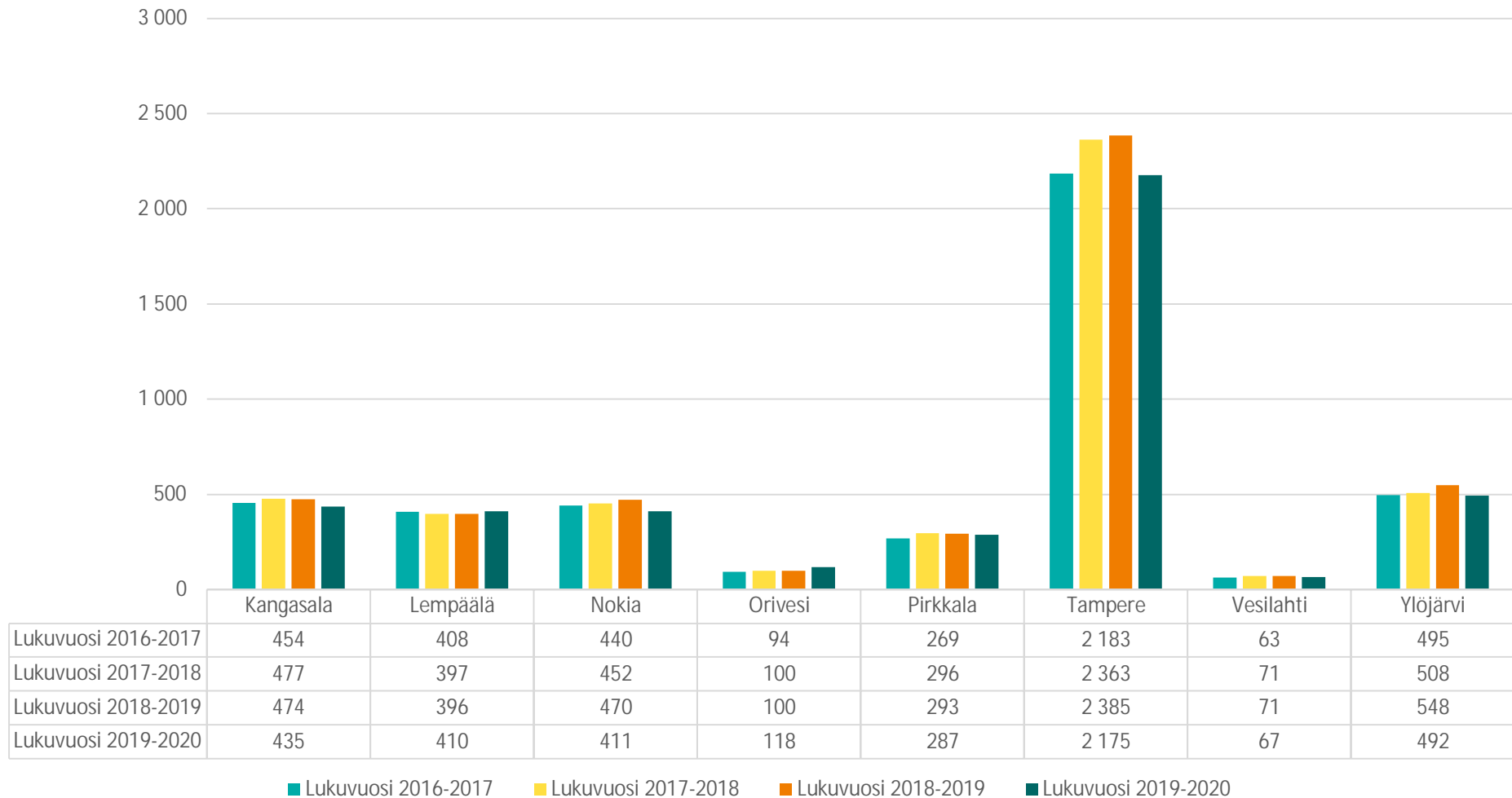
TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Oppilaat

9.9.2020

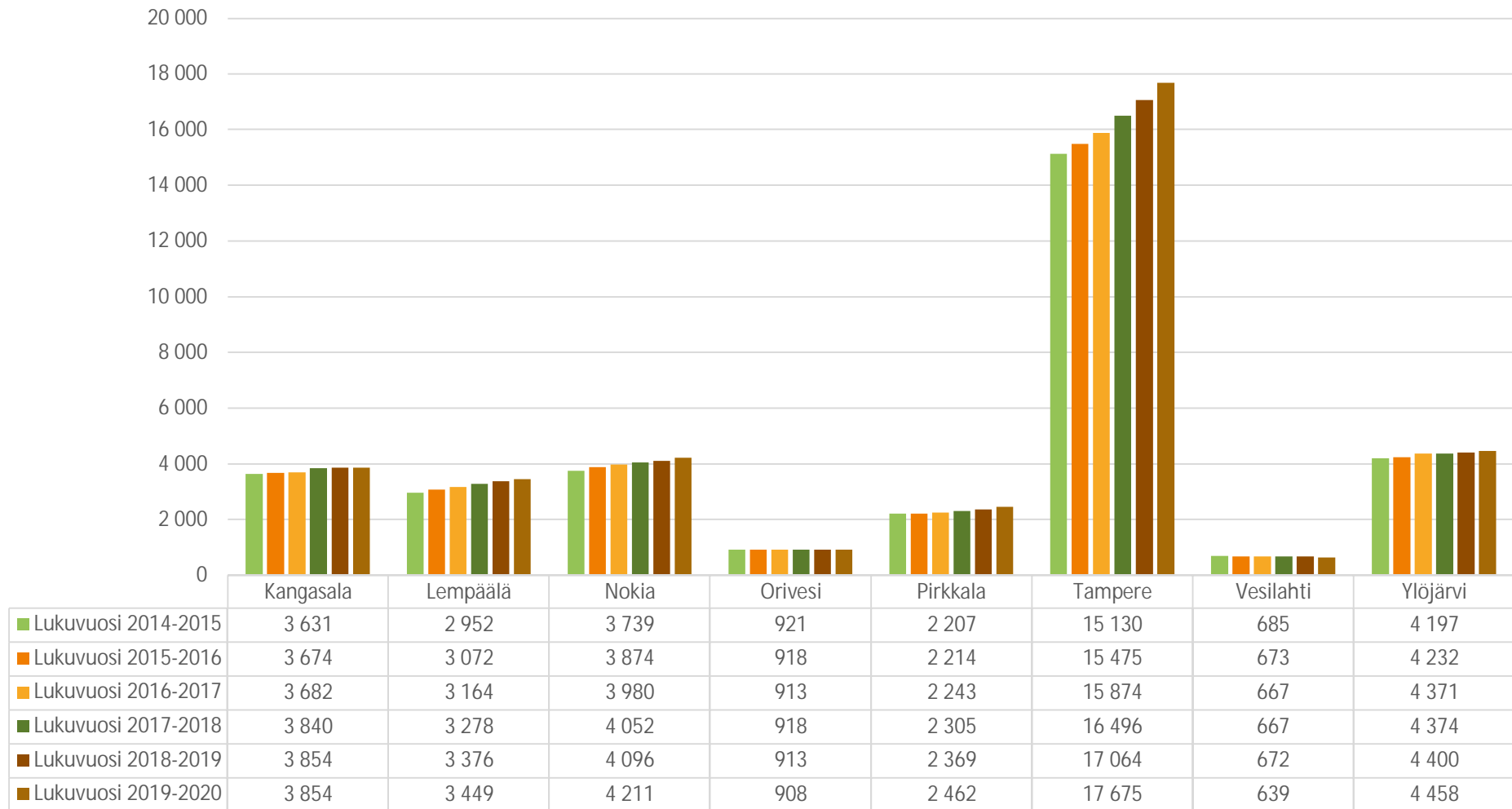
Esioppilaiden määrän kehitys kaupunkiseudulla

Esioppilaiden lukumäärä on vähentynyt noin 340 oppilaalla lukuvuonna 2019-2020 edelliseen lukuvuoteen nähden, mutta siinä on myös kuntakohtaisia eroja.

Lukuvuonna 2019-2020 seudulla oli yhteensä 4 395 esioppilasta, joista osa oli yksityisessä esiopetuksessa ostopalveluna tai yksityisen koulutuksen järjestäjän antamassa esiopetuksessa.

Oppilasmäärän kehitys seutukunnalla

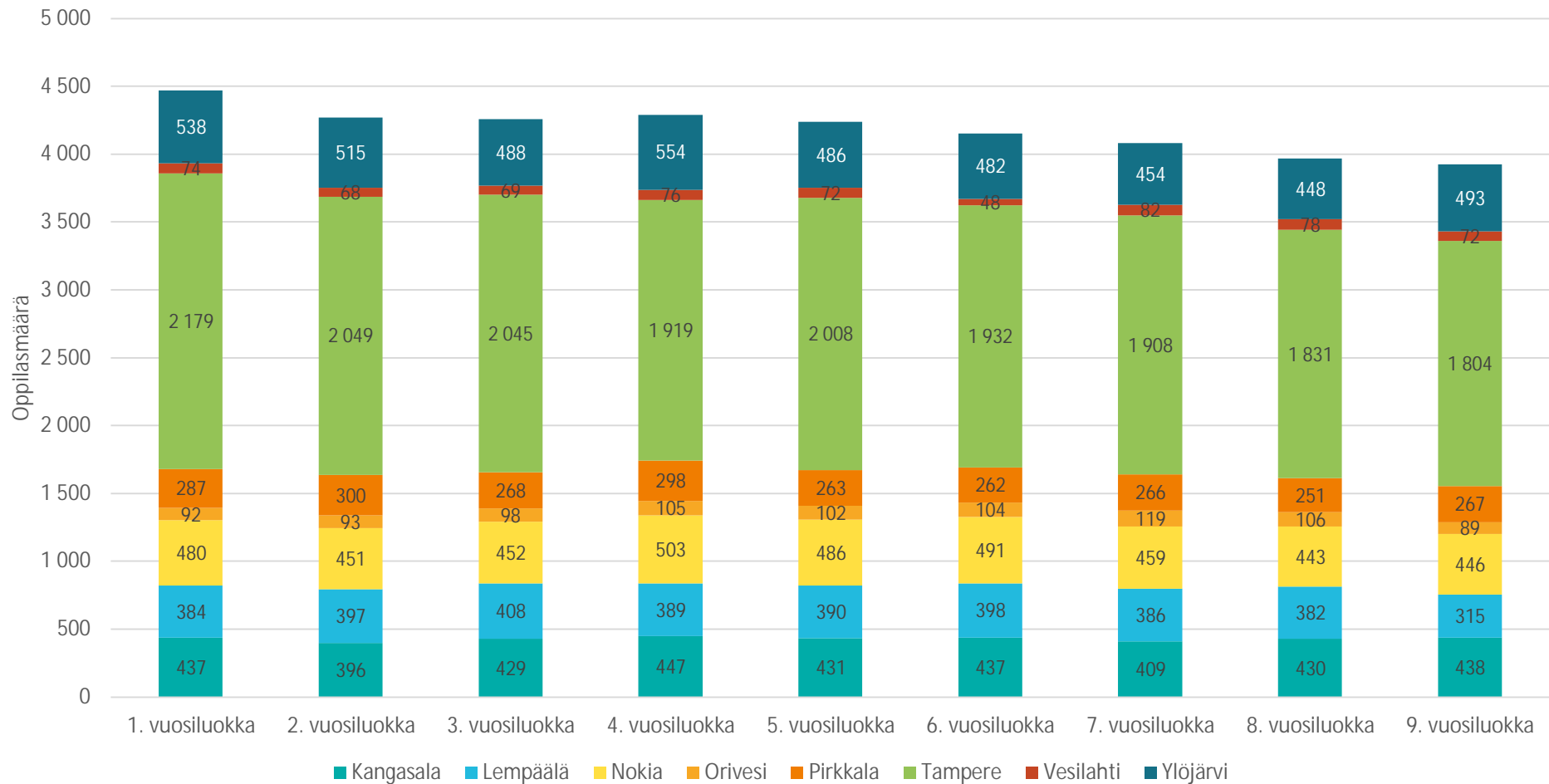

Seudun perusopetuksen oppilasmäärä on edelleen huomattavassa nousussa.

Lukuvuonna 2019-2020 seudulla oli yhteensä 37 656 perusopetuksen vuosiluokkien 1-9 oppilasta.

Lukuvuodessa seudun peruskoulun oppilaiden määrä oli kasvanut noin 810 oppilaalla eli 2,5 prosentilla.

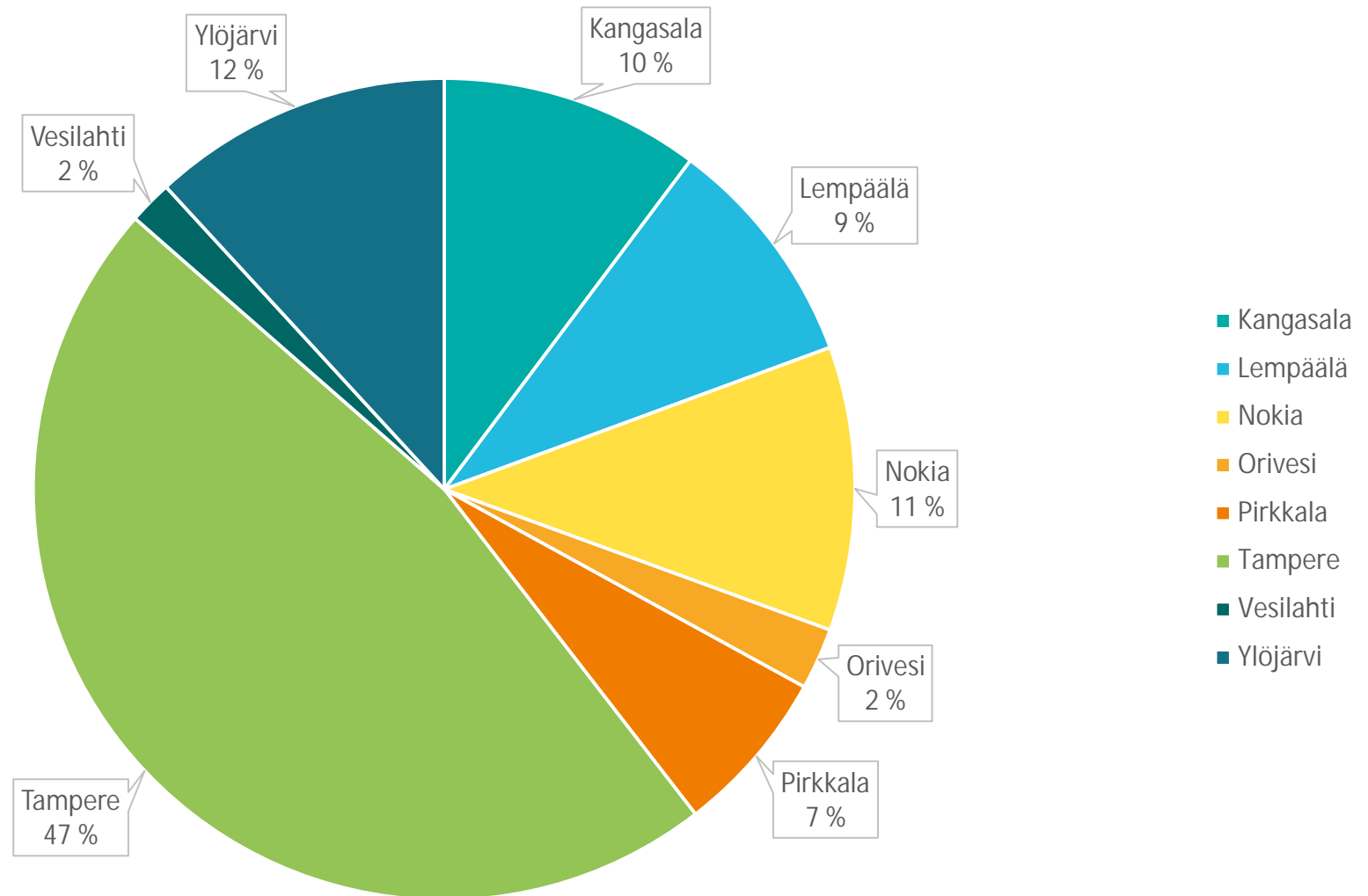
Tampereen kaupunkiseudun perusopetuksen oppilasmäärät vuosiluokittain
lukuvuonna 2019-2020

Yllä oleva kuvio osoittaa, että seudun oppilasmäärä tulee vielä kasvamaan tulevina vuosina, mutta muutaman vuoden jälkeen tahti tasaantunee.

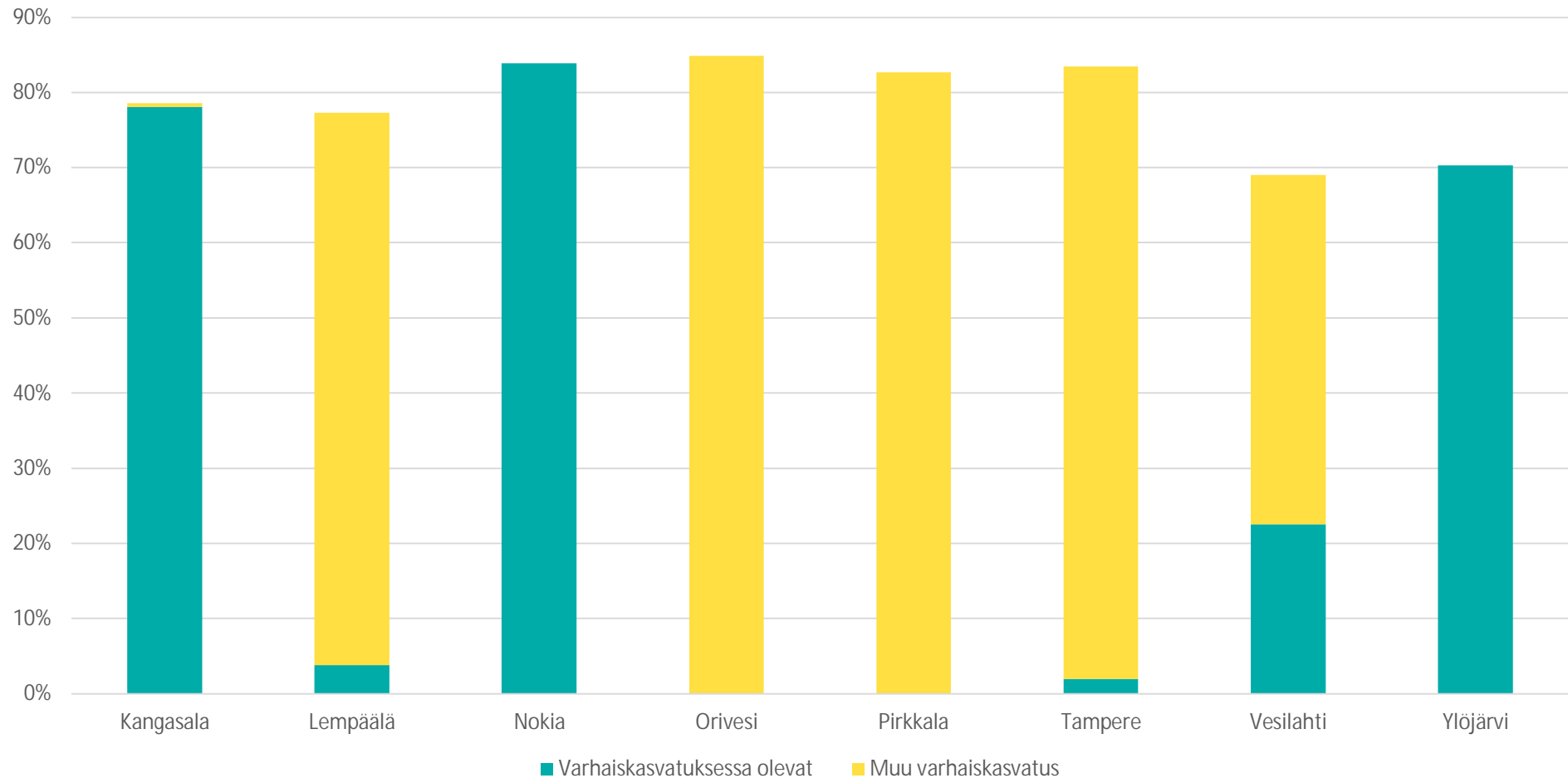
1. ja 9. vuosiluokan oppilasmäärien erotus on noin 550 oppilasta.

Kuntien osuus seudun oppilasmäärästä lukuvuonna 2019-2020

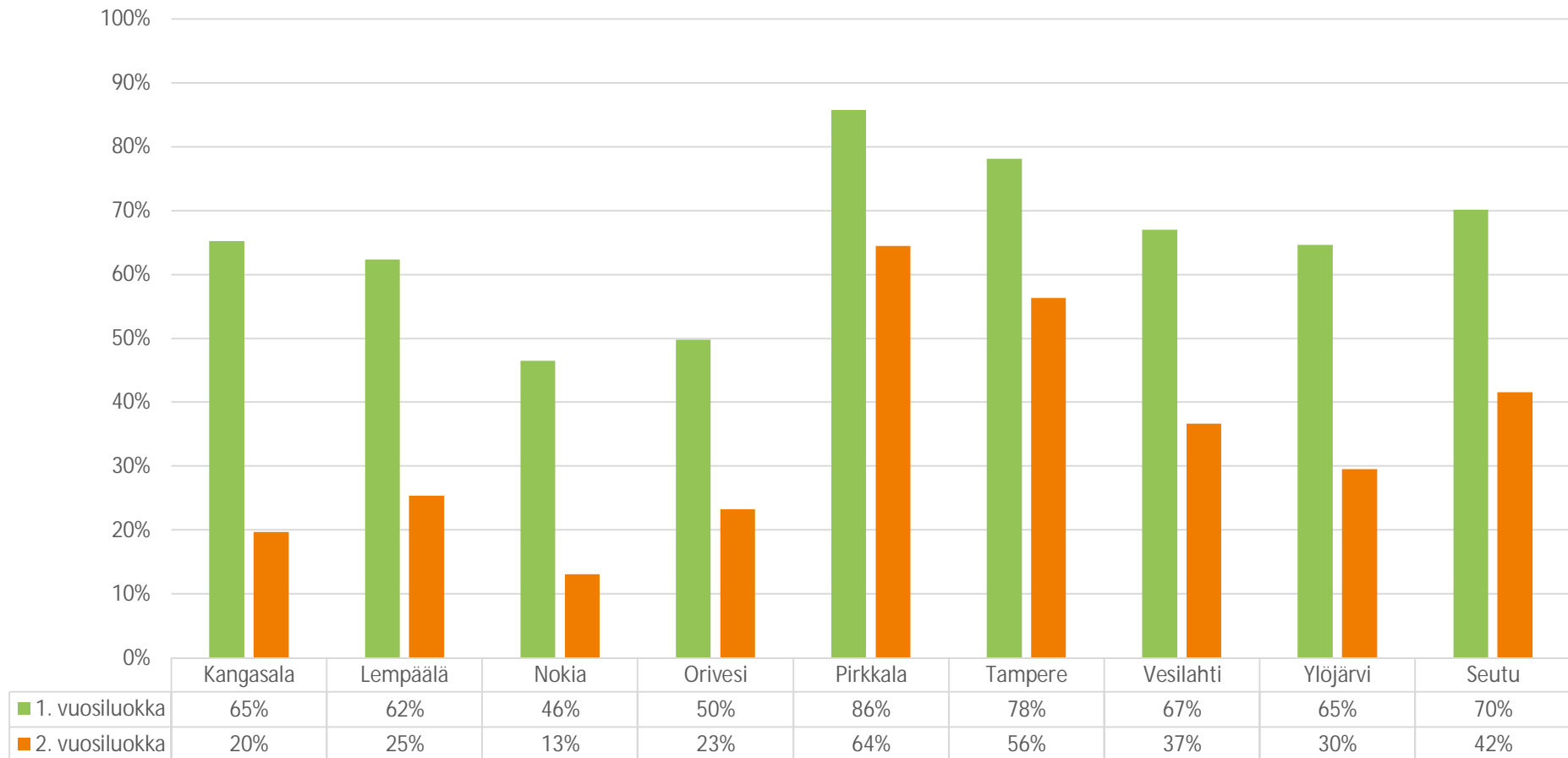

Esiopetusta täydentävään toimintaan osallistuvat

Kuviossa esitetään esiopetusta täydentävään toimintaan osallistuvien lasten osuus esioppilaista ja esioppilaiden jakautuminen eri toimintamuotoihin. Kunnan tulee tarjota esiopetuksessa oleville varhaiskasvatusta joko päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Kunta voi kuitenkin järjestää esiopetusta täydentävää toimintaa muuna varhaiskasvatuksena, joka tarkoittaa esim. Eppu-kerhoja, kerhotoimintaa tai aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden osuus ikäluokasta
vuonna 2019

Aamu- ja iltapäivätoiminta on perusopetuslain mukaista toimintaa, jota kunta järjestää harkitsemassaan laajuudessa. Toiminnasta huomattava osuus rahoitetaan valtionosuuksin ja asiakasmaksuin. Viimeisen viiden vuoden aikana osallistumisasteet ovat keskimäärin nousseet noin viidellä prosenttiyksiköllä.

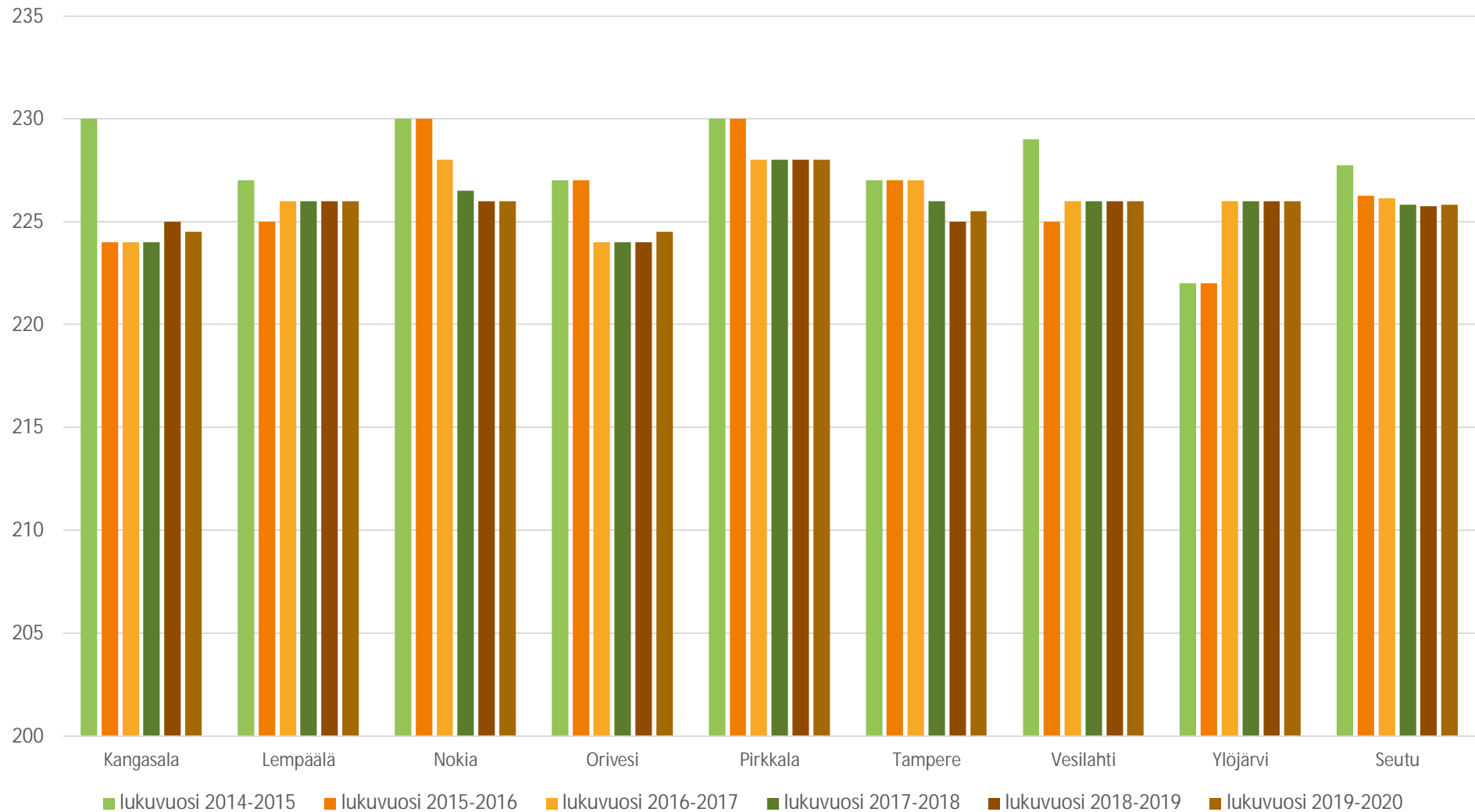
TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Opetuksen määrä ja taloudellisuus

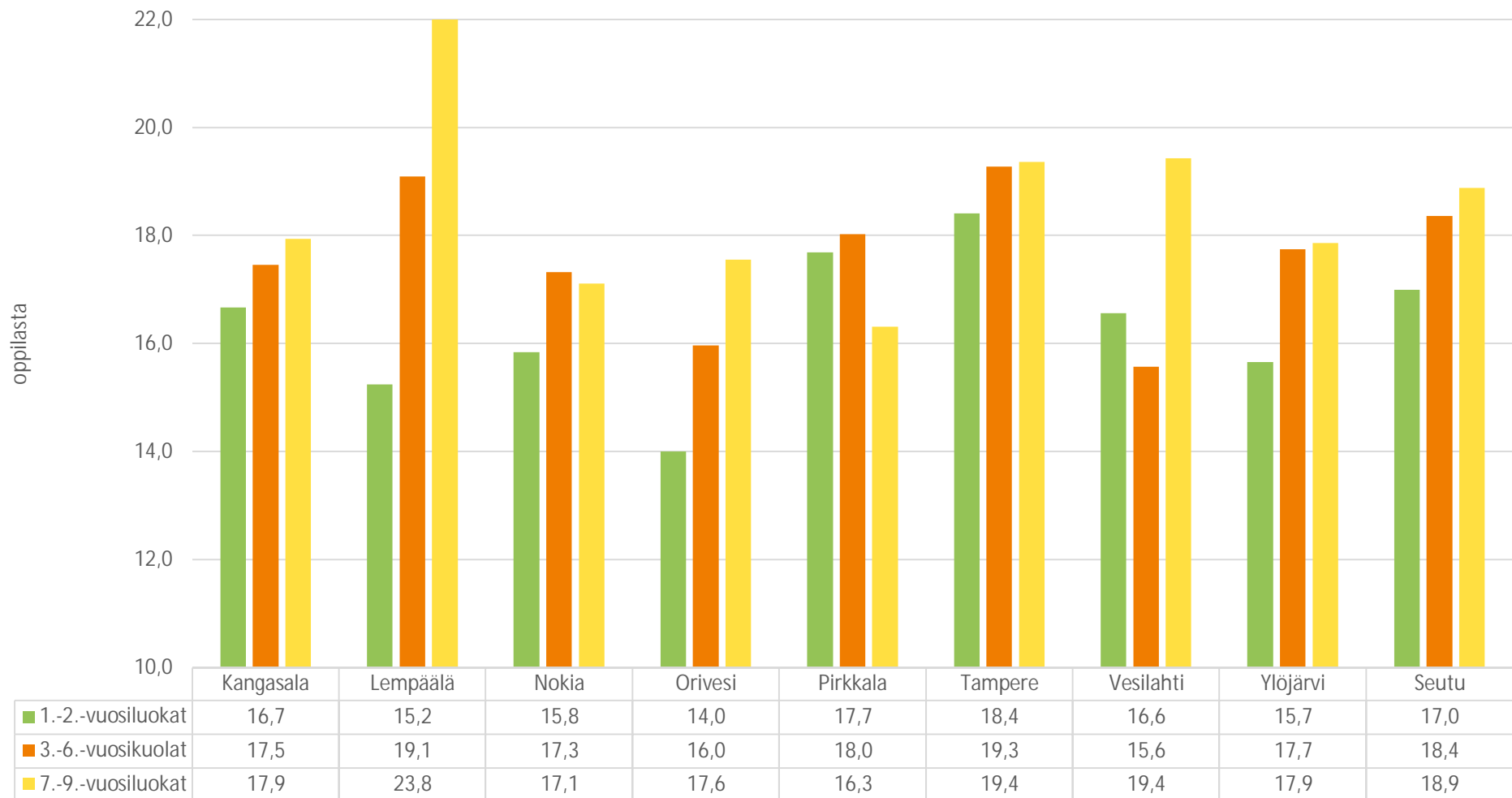
9.9.2020

Opetuksen kuntakohtainen tuntijako

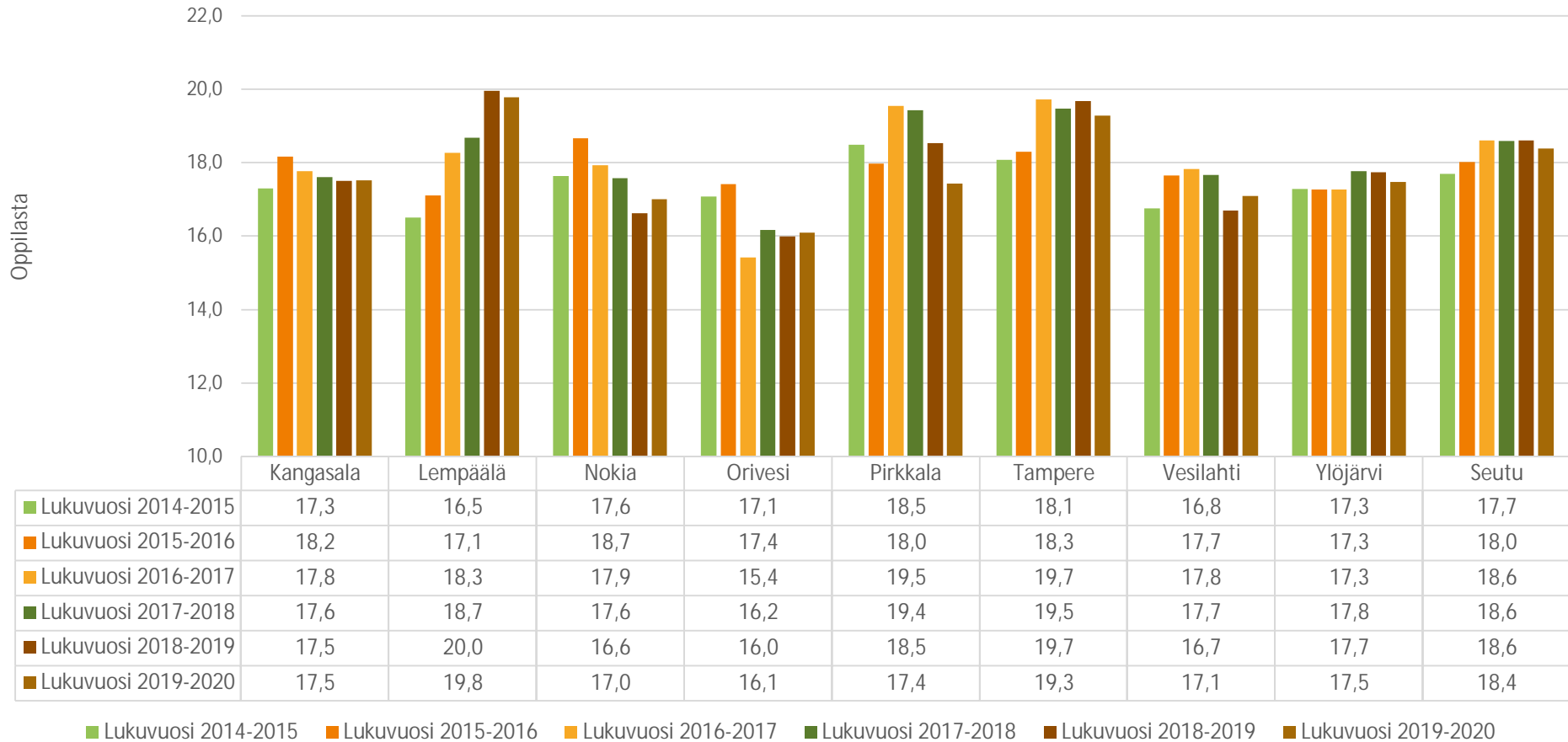
Kuvio kuvaa kunnan päättämää opetussuunnitelman tuntijaon mukaista tuntimäärää. Valtakunnallinen vähimmäistuntimäärä on 222 tuntia, joka on päätetty valtioneuvoston asetuksella. Uudet opetussuunnitelmat tulivat kaikissa kunnissa voimaan 1.8.2016.

Laskennallinen keskimääräinen ryhmäkoko lukuvuosi 2019-2020

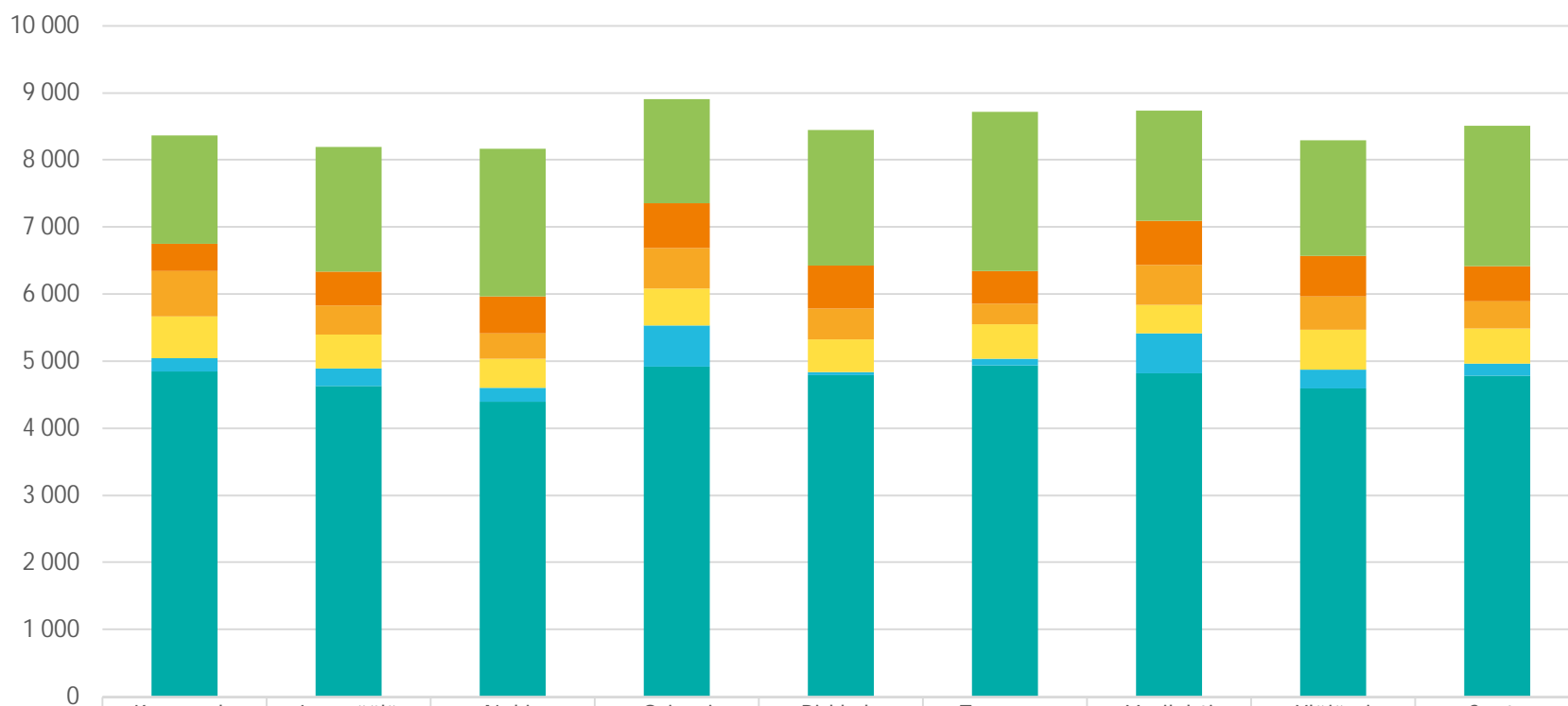
Tunnusluku kuvaa minkä kokoisissa ryhmissä oppilaat keskimäärin opiskelevat (sisältää jakotunnit). Laskennallinen keskimääräinen ryhmäkoko lasketaan siten, että oppilasmäärä jaetaan opetukseen käytetyillä opetusresurssilla ja saatu osamäärä kerrotaan opetussuunnitelman tuntijaon mukaisella tuntimäärällä.

Laskennallinen keskimääräinen ryhmäkoko lukuvuosittain

Kuviosta ilmenee laskennallisen keskimääräisen ryhmäkoon muutokset lukuvuosittain. Perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen saatu valtionavustuksen vaikutus on sisältynyt lukuihin. Valtion päätös lopettaa avustuksen myöntäminen nosti monen kunnan osalta lukuvuoden 2016-2017 keskimääräistä ryhmäkokoja. Ryhmäkoon laskentakaavaa on muutettu erityisoppilaiden osalta tämän vuoden vertailuun ja muutokset on tehty myös aiempien vuosien vertailulukuihin.

Perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset vuonna 2019

	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi	Seutu
Kiinteistökustannukset	1 613	1 862	2 208	1 554	2 025	2 374	1 642	1 727	2 096
Hallintokustannukset	411	510	545	661	638	487	655	605	519
Muu oppilashuolto	672	426	381	609	462	303	597	490	407
Ruokailu	620	505	431	551	484	516	430	602	524
Majoitus ja kuljetus	201	267	207	615	50	103	593	278	179
Opetus	4 848	4 627	4 397	4 914	4 790	4 935	4 818	4 591	4 784
Yhteensä	8 364	8 197	8 170	8 905	8 449	8 717	8 735	8 294	8 508

Kuviossa esitetään oppilaskohtaiset kustannukset toiminnoittain. Opetuskustannukset ovat parhaiten vertailukelpoiset, koska niihin ei vaikuta esimerkiksi kuntien sisäisten kustannuserien laskentamallit. Seuraavilla dioilla avataan tarkemmin eri toimintojen kustannusten muodostumista.

Oppilaskohtaisten kustannusten taustaa (1/2)

Kiinteistökustannukset

- Kuntien välisiin eroihin vaikuttaa palveluverkon rakenne, kiinteistöihin tehdyt investoinnit ja korjausvelan taso, mahdolliset siirtokelpoiset tilaratkaisut sekä kunnan sisäisten vuokrien periaatteet.

Hallintokustannukset

- Kunnan tapa järjestää hallinto ja sisäisten erien laskutusperiaatteilla on vaikutusta oppilaskohtaisiin hallintokustannuksiin. Kunnilla on käytössä sama ohjeistus kustannusten tilastointiin, mutta ohjeistuksesta tehdyillä tulkinnoilla on kuntakohtaisia eroja.

Muu oppilashuolto

- Kustannukset muodostuvat pääosin koulunkäynninohjaajien palkkakuluista, joten eri tasoinen resursointi selittää pitkälti erot.

Ruokailu

- Kuntien palveluverkko ja kuljetuskustannukset, ateriapalveluiden organisointi sekä tuotteistamismallit vaikuttavat tähän tunnuslukuun.

Oppilaskohtaisten kustannusten taustaa (2/2)

Majoitus ja kuljetus

- Kuntien yhdyskuntarakenne eli etäisyydet ja väestötiheys sekä palveluverkko vaikuttaa merkittävästi oppilaskohtaisiin kuljetuskustannuksiin.

Opetus

- Opetuskustannukset muodostuvat henkilöstökustannuksista ja muista kustannuksista.
- Muut kustannukset sisältävät mm. oppimateriaalin, tvt-laitteiston, palveluiden ostot ja henkilöstökoulutuksen.
- Henkilöstökustannuksiin vaikuttaa kunnan käyttämä tuntijako, opetusryhmien keskimääräinen koko sekä henkilöstön työkokemus.
- Lisäksi Tampereen henkilöstökustannuksia nostaa kaupungin kuuluminen ainoana seudulla OVTES:n ensimmäiseen kalleusluokkaan. Tämän vaikutus on vajaa prosentti.
- Kunnissa on oppilaitoksissa tarjolla myös erilaisia ja eri laajuudella olevia painotuksia ja kielivalikoimia, jotka vaikuttavat oppilaskohtaiseen kustannukseen.
- Eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevien oppilaiden osuuksissa on myös seudulla eroa, millä on myös vaikutusta opetusresursseihin.

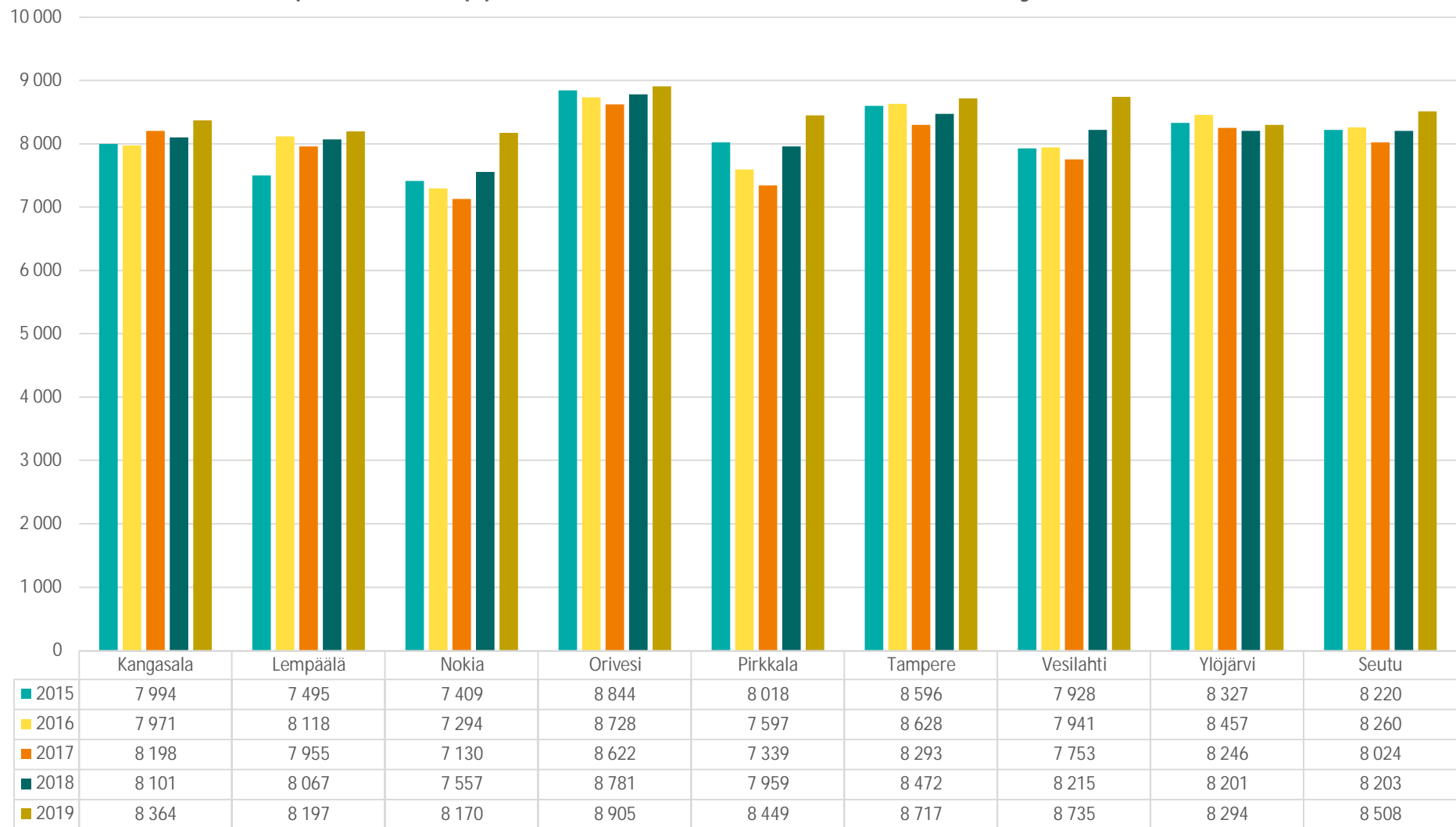
Perusopetuksen oppilaskohtaiten opetuskustannusten muodostuminen 2019

Kuviossa esitetään opetuksen osuuden oppilaskohtaiset kustannukset jakautuminen.

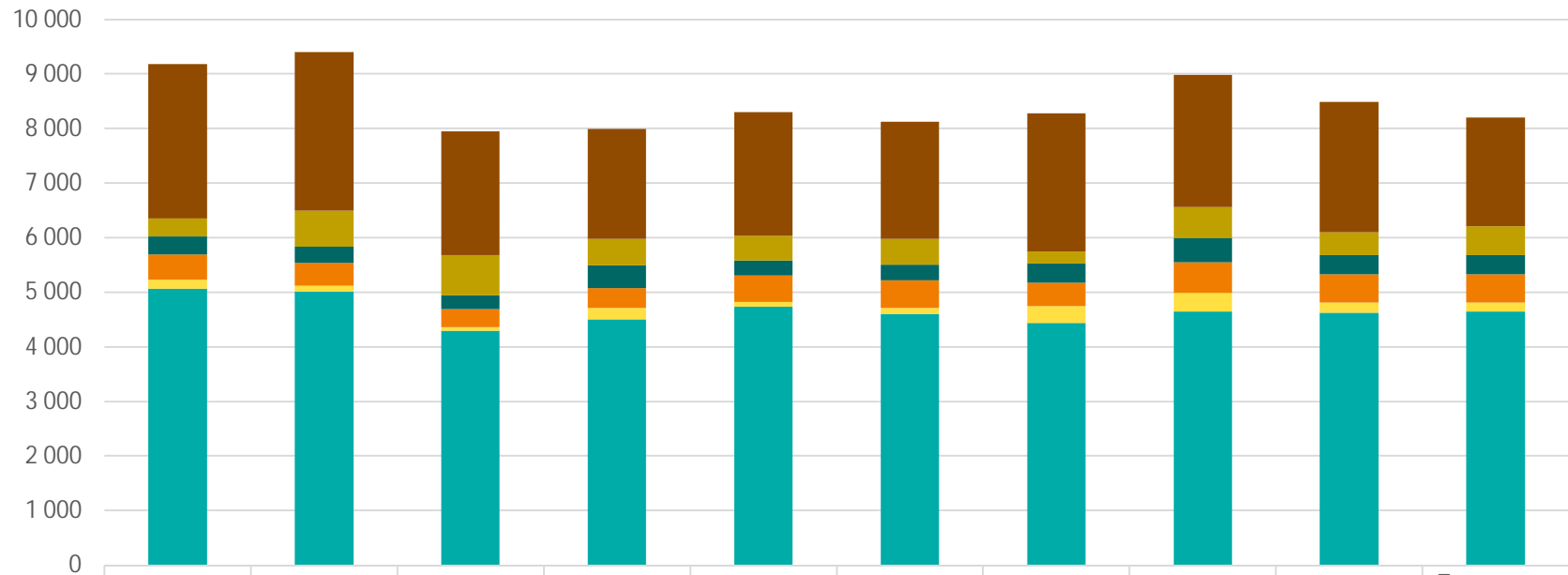
- Henkilöstökulut muodostuvat opettajien palkoista sivukuluineen.
- Muut kulut ovat kaikkia muita opetuksen järjestämiseen liittyviä kuluja (mm. tarvikkeet, oppikirjat, ict-laitteisto).

Perusopetuksen oppilaskohtaisten kustannusten kehittyminen

Kuviossa esitetään oppilaskohtaisten kustannusten muutos.

Tampereen kaupunkiseudun ja yhdeksän suurimman kaupungin oppilaskohtaiset kustannukset vuonna 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Oulu	Tampere	Turku	Jyväskylä	Kuopio	Lahti	Tampereen kaupunkiseutu
■ Kiinteistökustannukset	2 836	2 907	2 274	2 012	2 266	2 145	2 532	2 418	2 386	1 999
■ Hallintokustannukset	327	653	733	485	461	473	215	572	418	525
■ Muu oppilashuolto	334	299	257	415	275	285	357	445	351	355
■ Ruokailu	458	427	330	365	475	508	432	556	519	509
■ Majoitus ja kuljetus	162	104	62	212	93	115	301	344	181	167
■ Opetus	5 067	5 010	4 296	4 503	4 733	4 599	4 441	4 645	4 627	4 647
Yhteensä	9 184	9 400	7 952	7 992	8 303	8 125	8 278	8 980	8 482	8 203

Kuviossa verrataan Tampereen kaupunkiseudun keskimääräistä kustannusta yhdeksän suurimman kaupungin kustannuksiin. Luvut ovat vuodelta 2018.

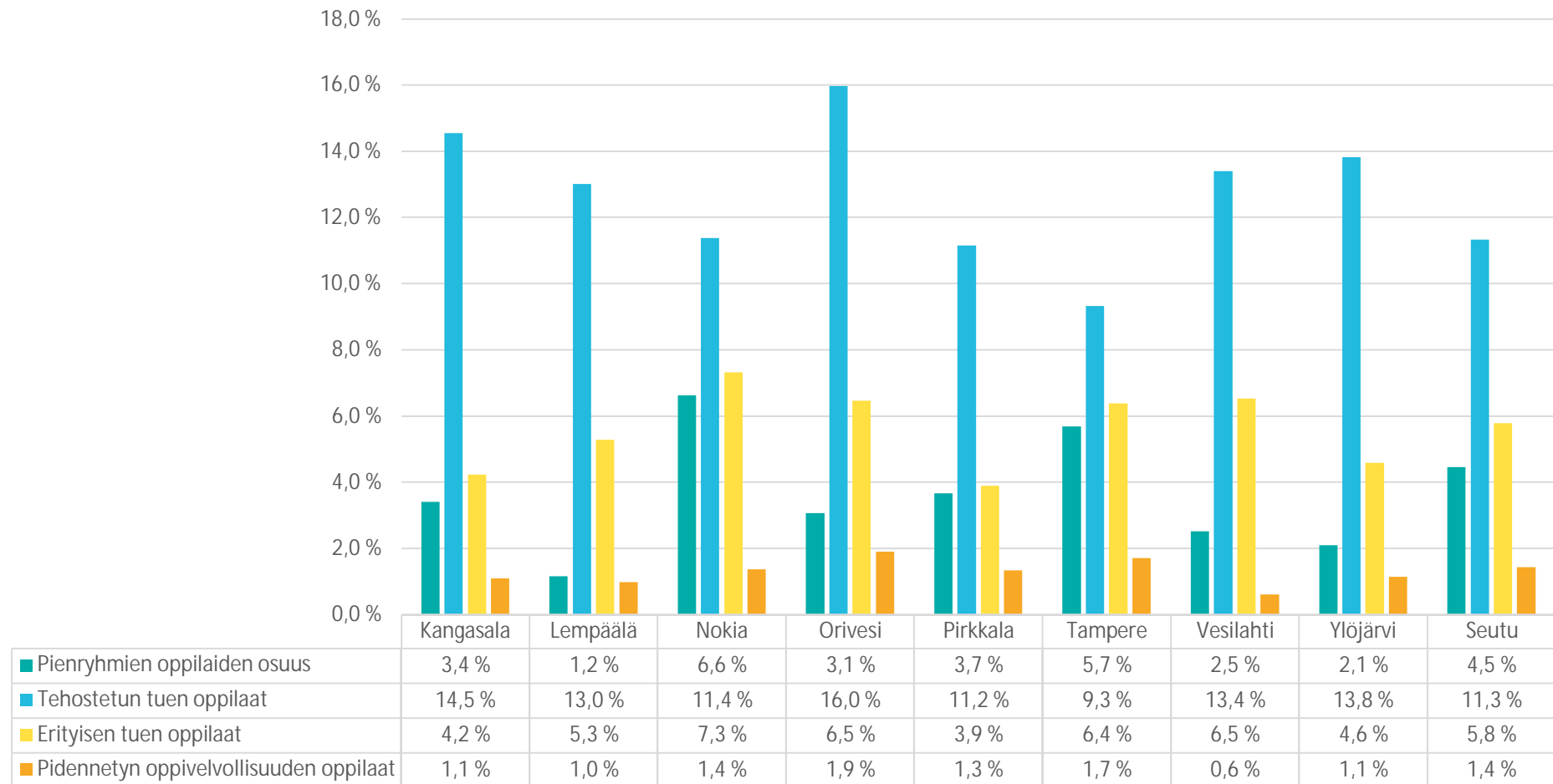
TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Oppimisen tuki ja oppilashuolto

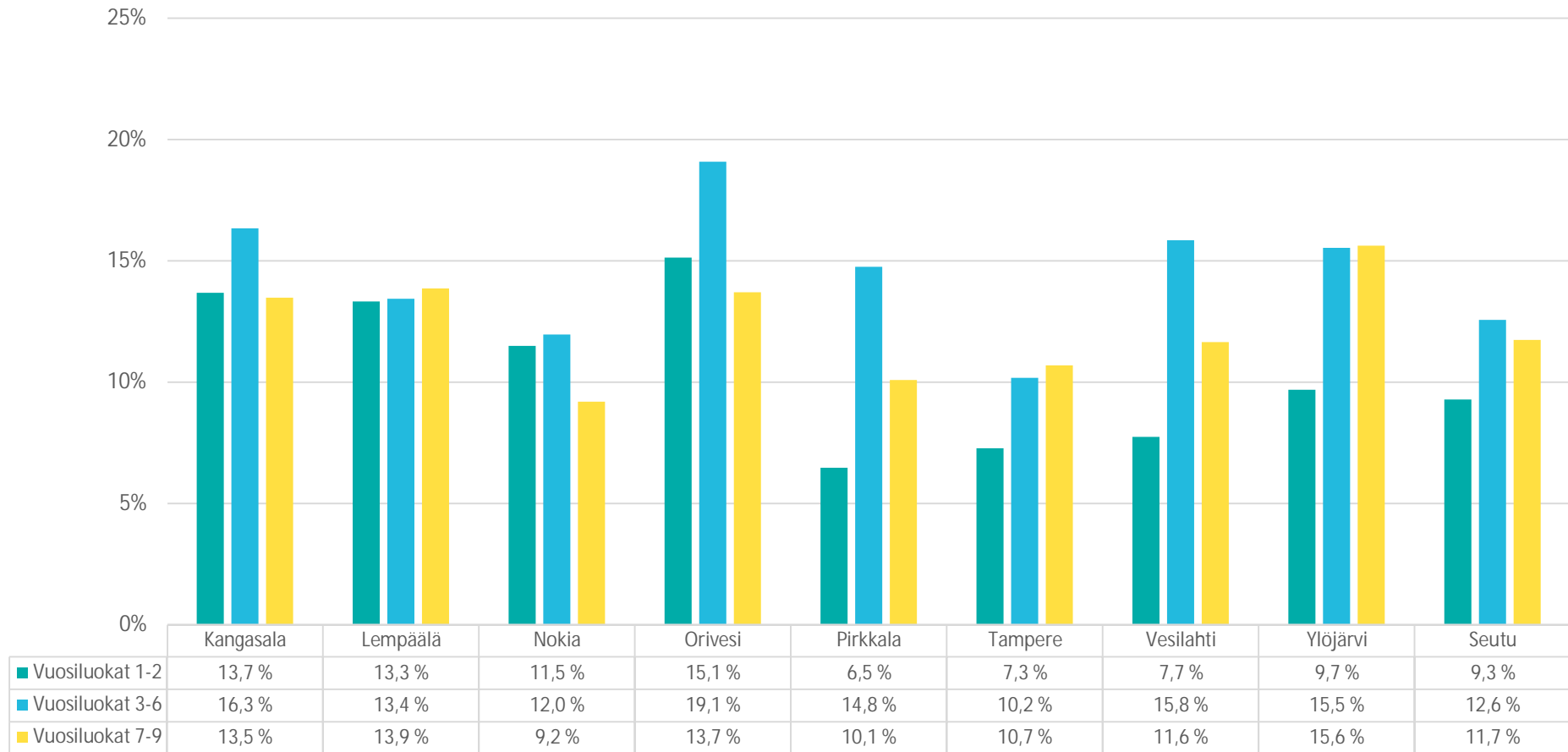
9.9.2020

Pienryhmien, tehostetun- ja erityisen tuen sekä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden osuudet oppilasmäärästä vuonna 2019

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat ovat kaikki myös erityisen tuen oppilaita. Sairaalakoulujen oppilaat ovat mukana luvuissa (mm. Nokia ja Tampere).

Tehostetun tuen oppilaiden osuudet luokka-asteittain lukuvuonna 2019-2020

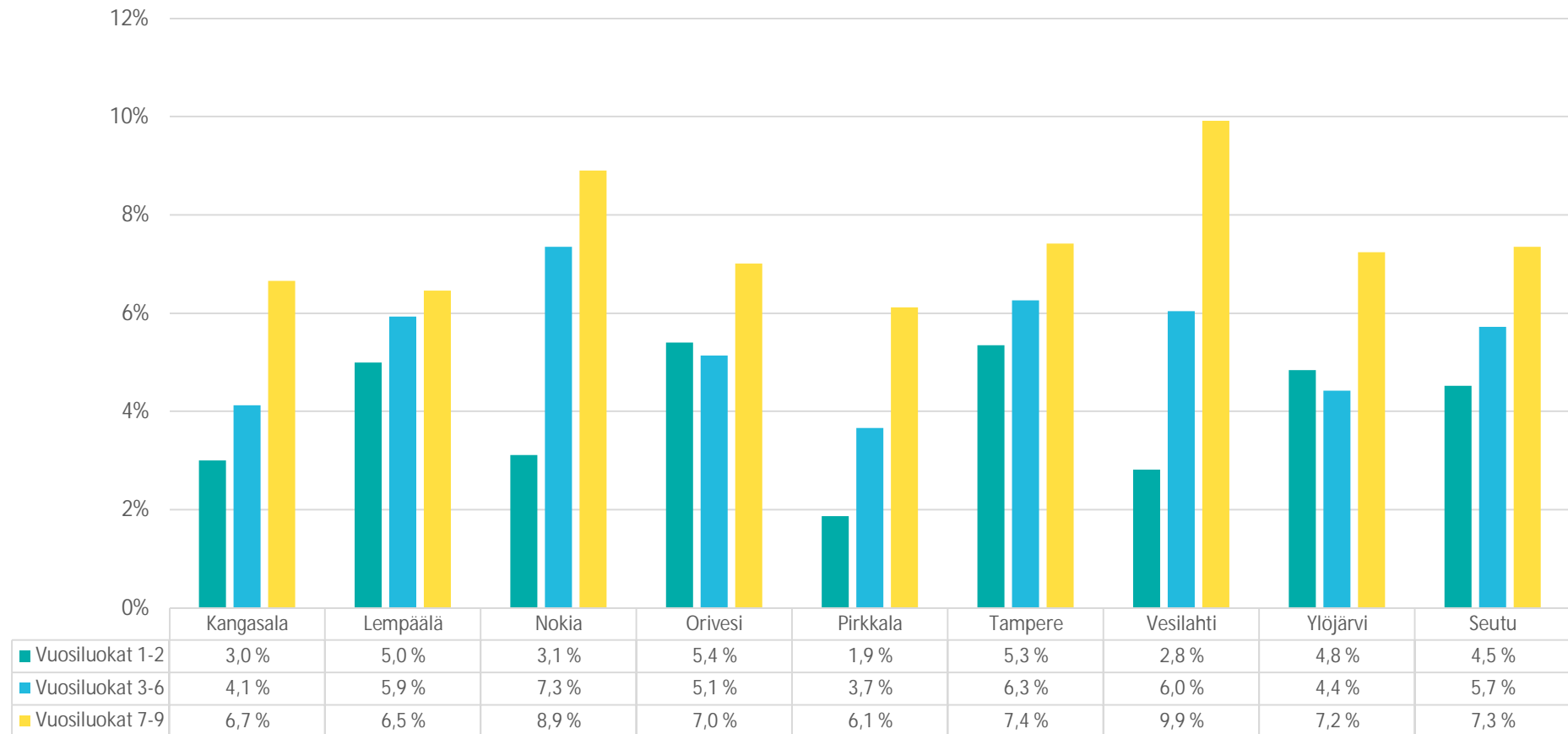

Kuviossa esitetään tehostetun tuen oppilaiden osuudet kunnittain ja luokka-asteittain.

Perusopetuslaki (628/1998) 16 a §

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti.

Erityisen tuen oppilaiden osuudet luokka-asteittain lukuvuonna 2019-2020

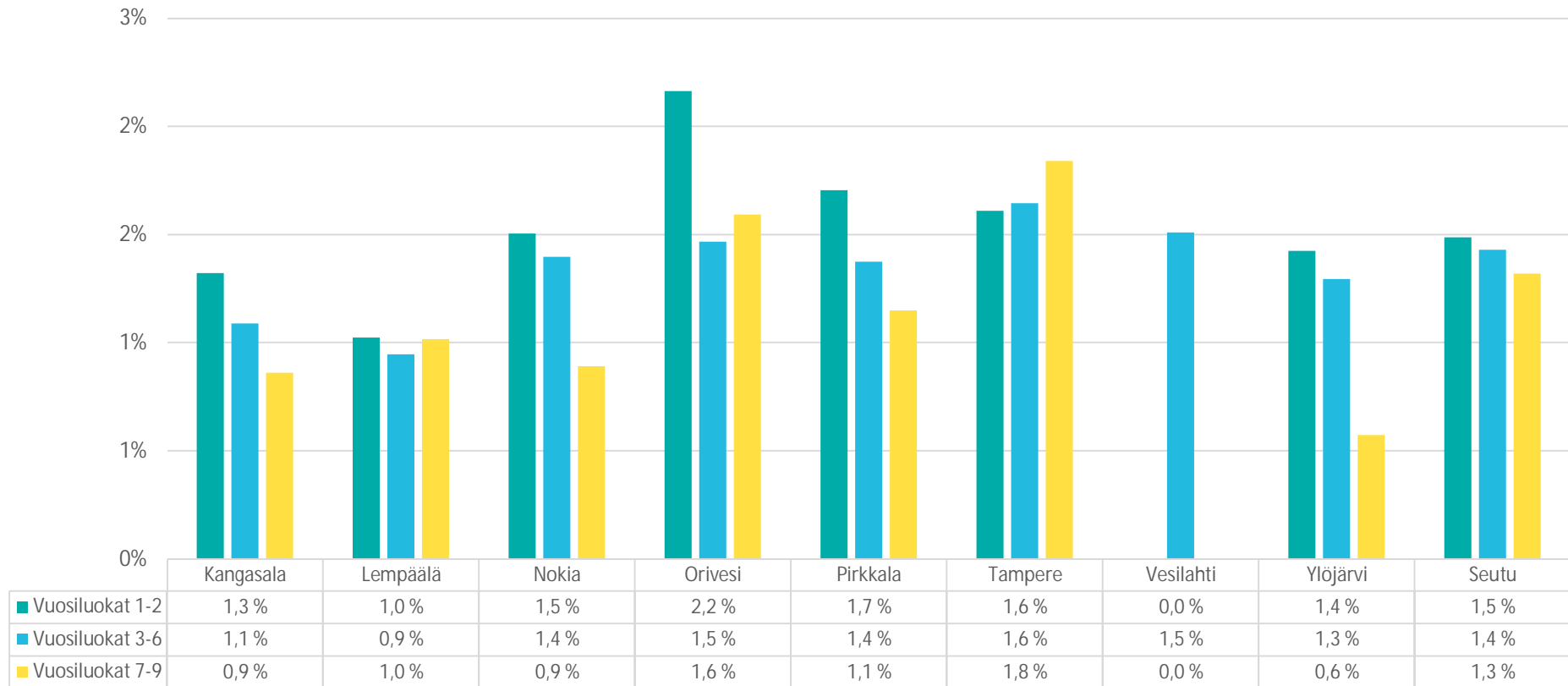
Kuviossa esitetään erityisen tuen oppilaiden osuudet kunnittain ja luokka-asteittain.

Perusopetuslaki (628/1998) 17 §

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden osuudet luokka-asteittain
lukuvuonna 2019-2020

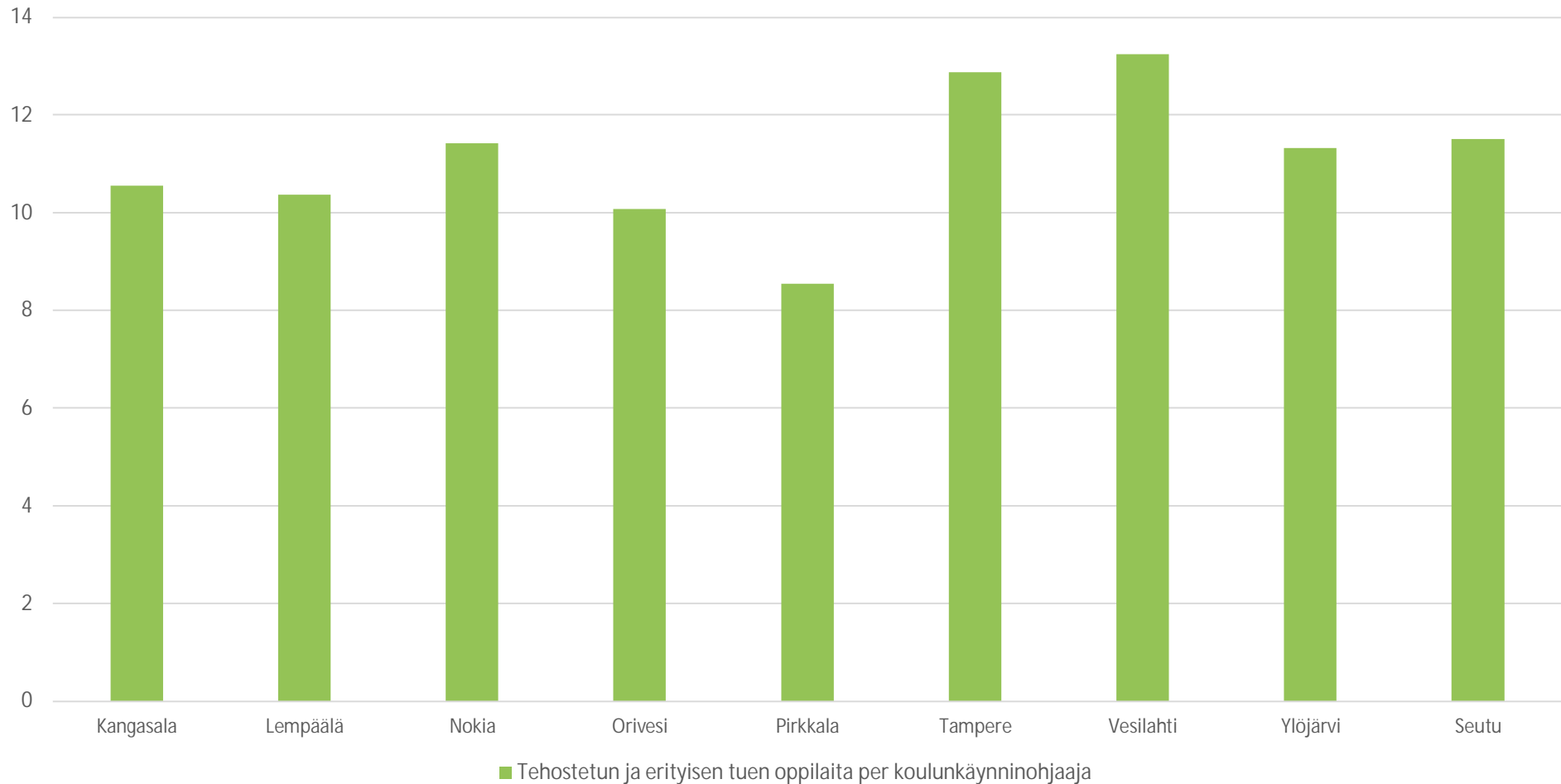

Kuviossa esitetään pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden osuudet kunnittain ja luokka-asteittain

Perusopetuslaki (628/1998) 25 §

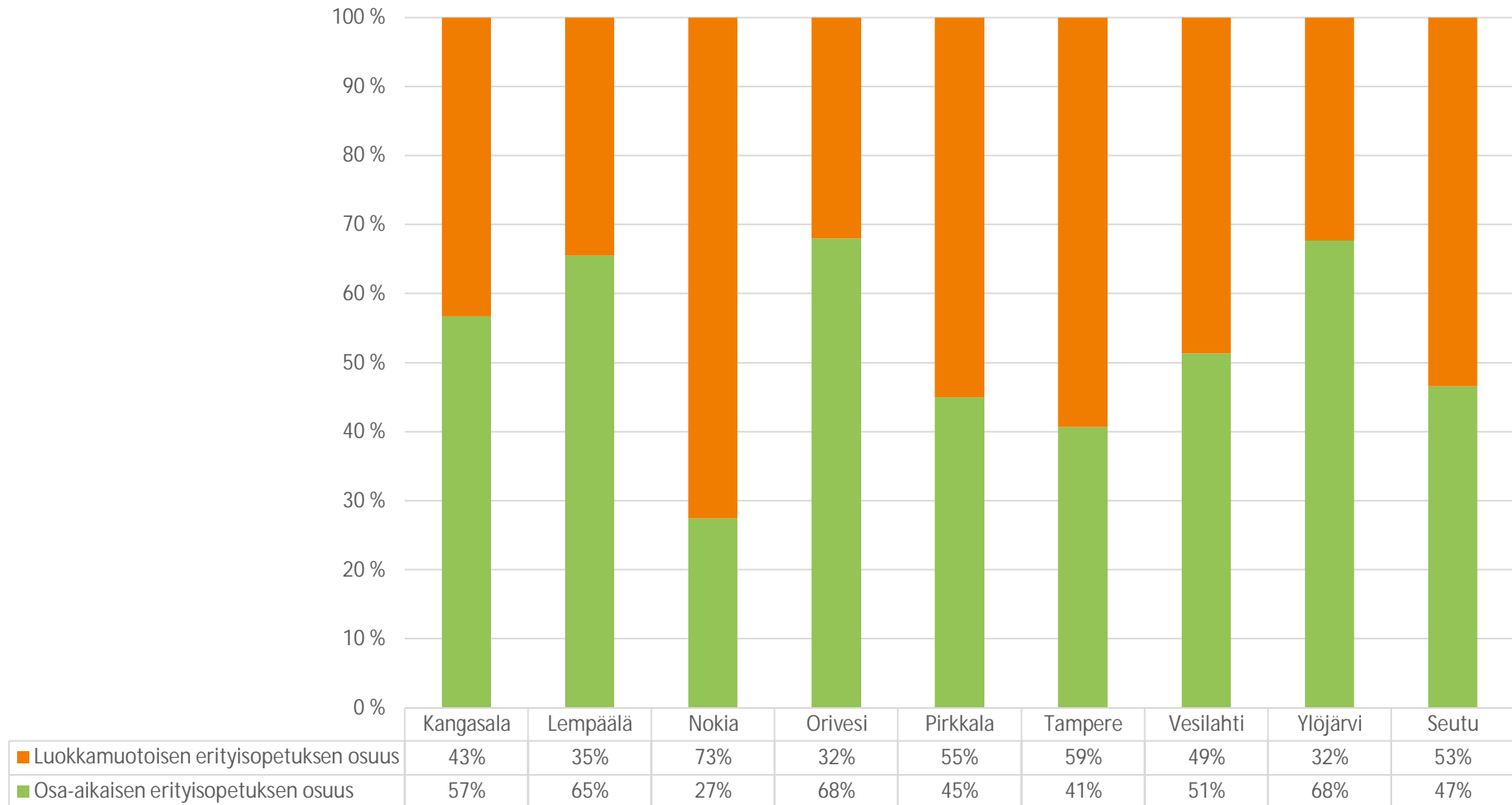
Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta 1 momentissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta.

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaita koulunkäynninohjaajaa kohden vuonna
2019

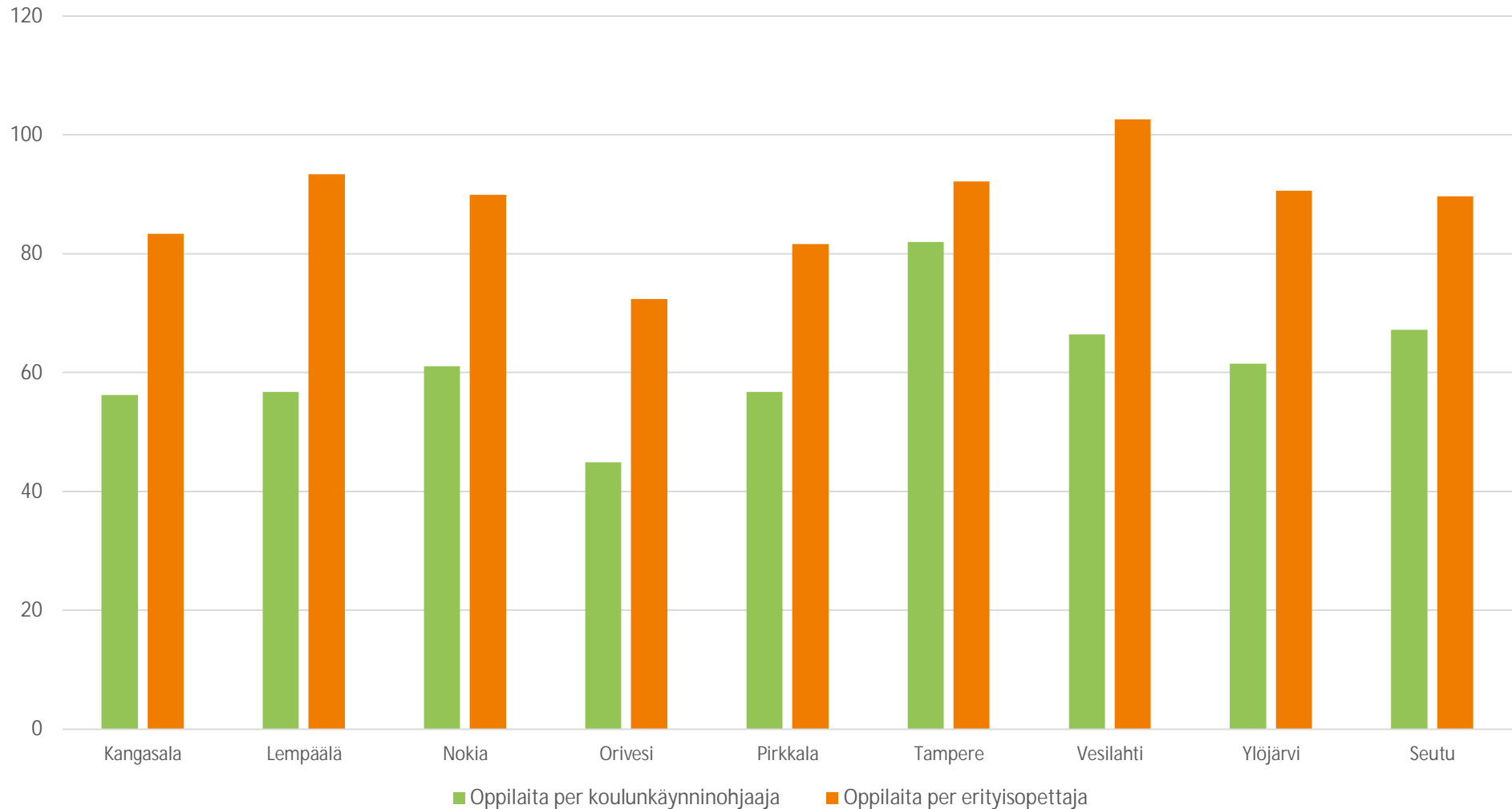
Kuviossa esitetään tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden lukumäärä koulunkäynninohjaajaa kohden.

Luokka- ja osa-aikaisen erityisopetuksen osuudet vuonna 2019

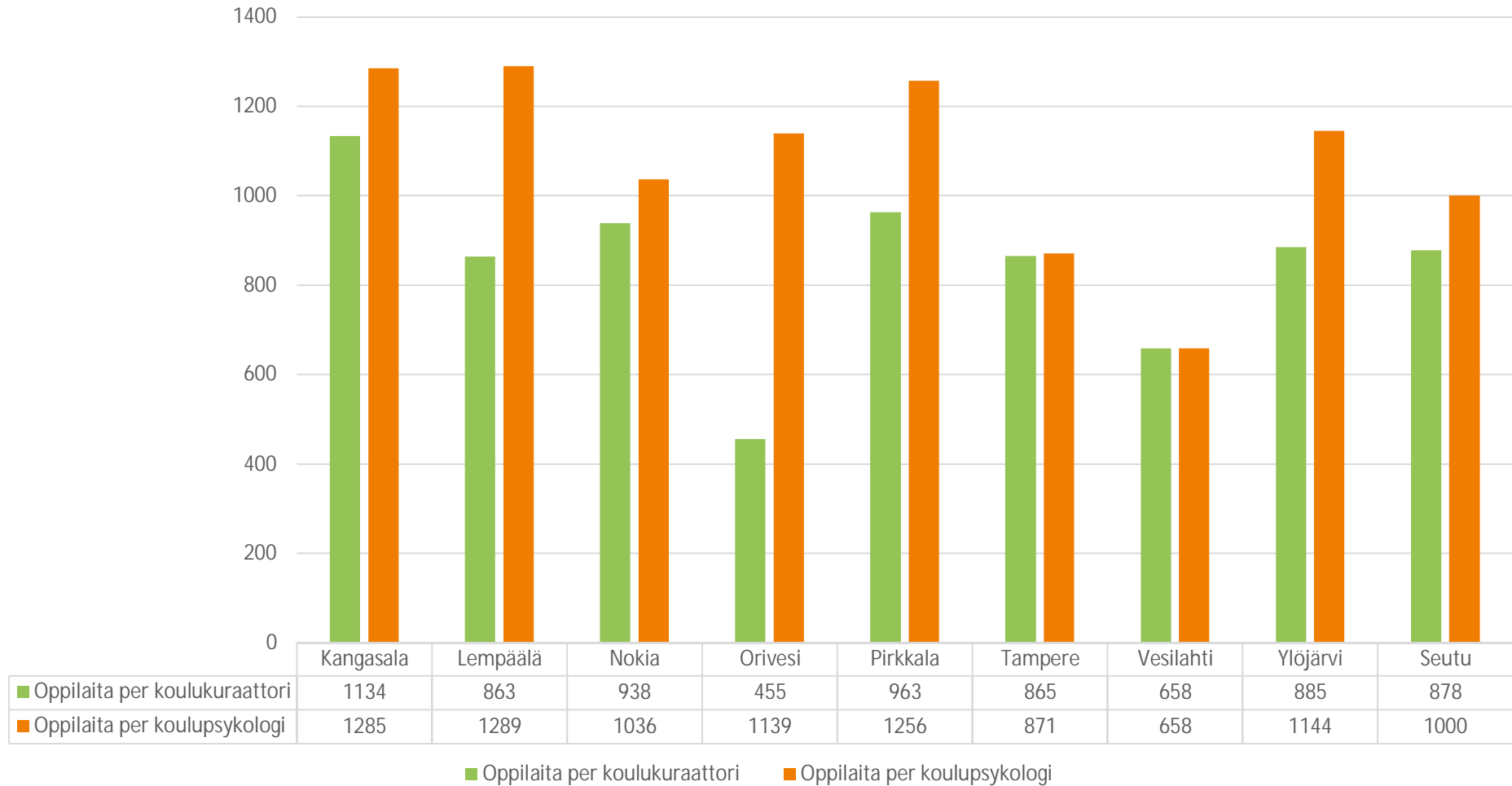
Luokkamuotoista erityisopetusta annetaan pääasiassa pysyvissä pienryhmissä, kun taas osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavissa ryhmäkoonpanoissa. Monessa tapauksessa luokkamuotoisen erityisopetuksen oppilas opiskelee jonkin ajasta muissa ryhmissä.

Oppilasmäärä koulunkäynninohjaajaa ja erityisopettajaa kohden vuonna 2019

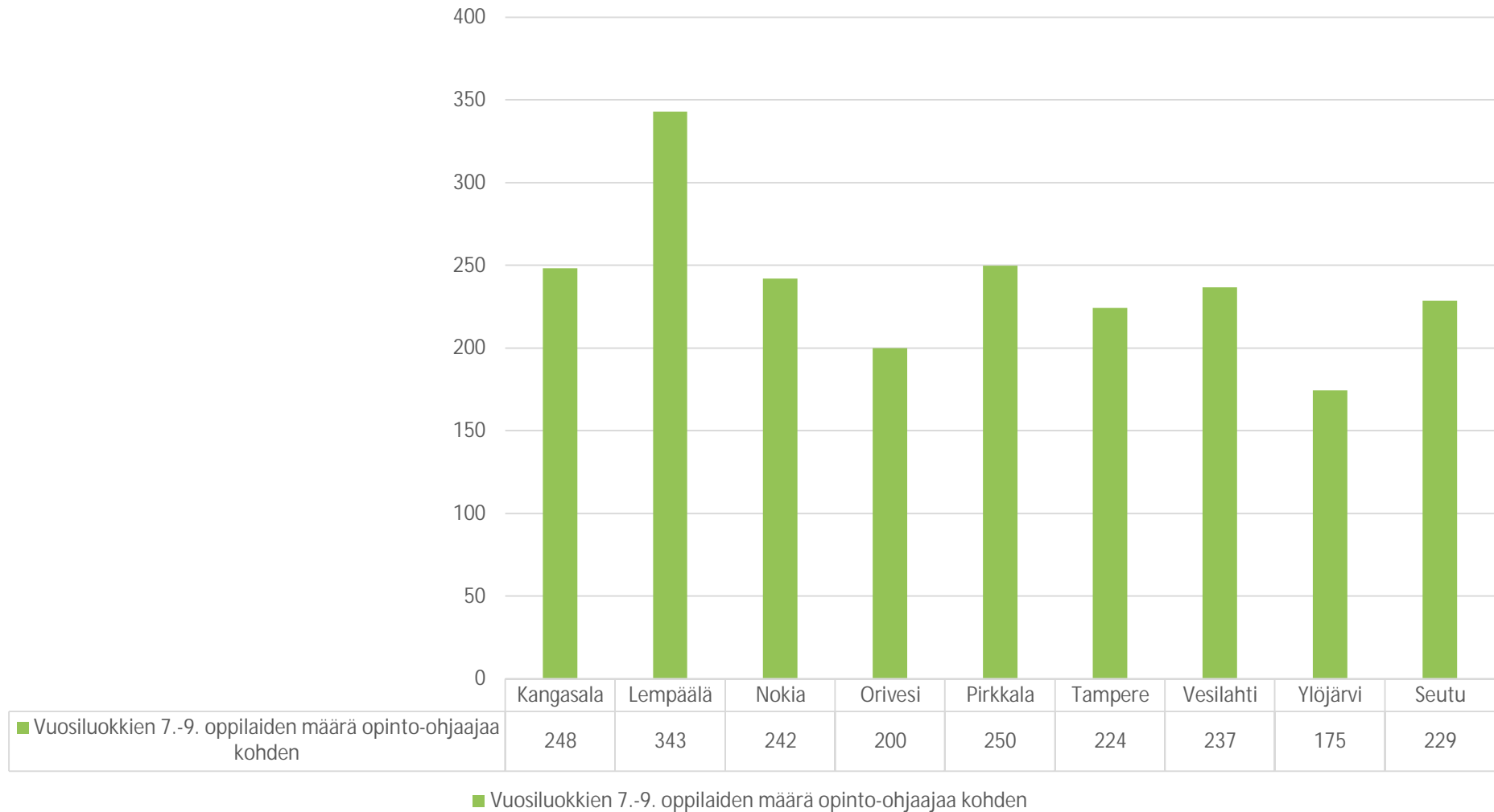
Erityisopettajien lukumäärä sisältää sekä erityisluokanopettajat että laaja-alaiset erityisopettajat. Sairaalakoulujen henkilöstörakenne vaikuttaa lukuihin (mm. Nokia ja Tampere).

Oppilasmäärä koulukuraattoria ja koulupsykologia kohden vuonna 2019

Oppilasmäärä on jaettu koulukuraattorien ja -psykologien henkilötyövuosien määrällä.

Vuosiluokkien 7.-9. oppilaiden määrä opinto-ohjaajaa kohden vuonna 2019

Kuvio esittää yläkouluikäisten oppilaiden määrän yhtä opinto-ohjaajaa kohden.

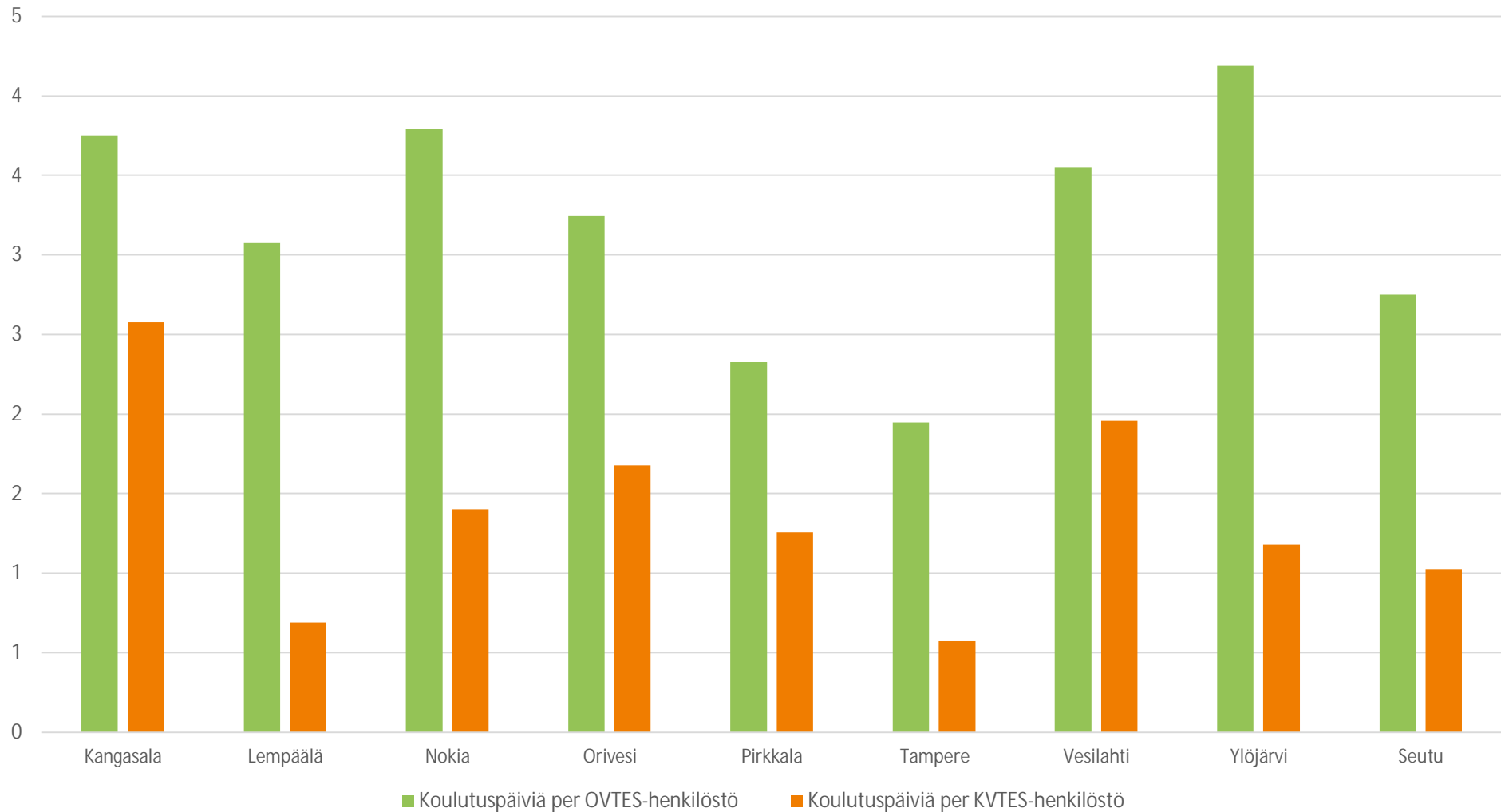
TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Henkilöstökoulutus ja tieto- ja viestintäteknikka

9.9.2020

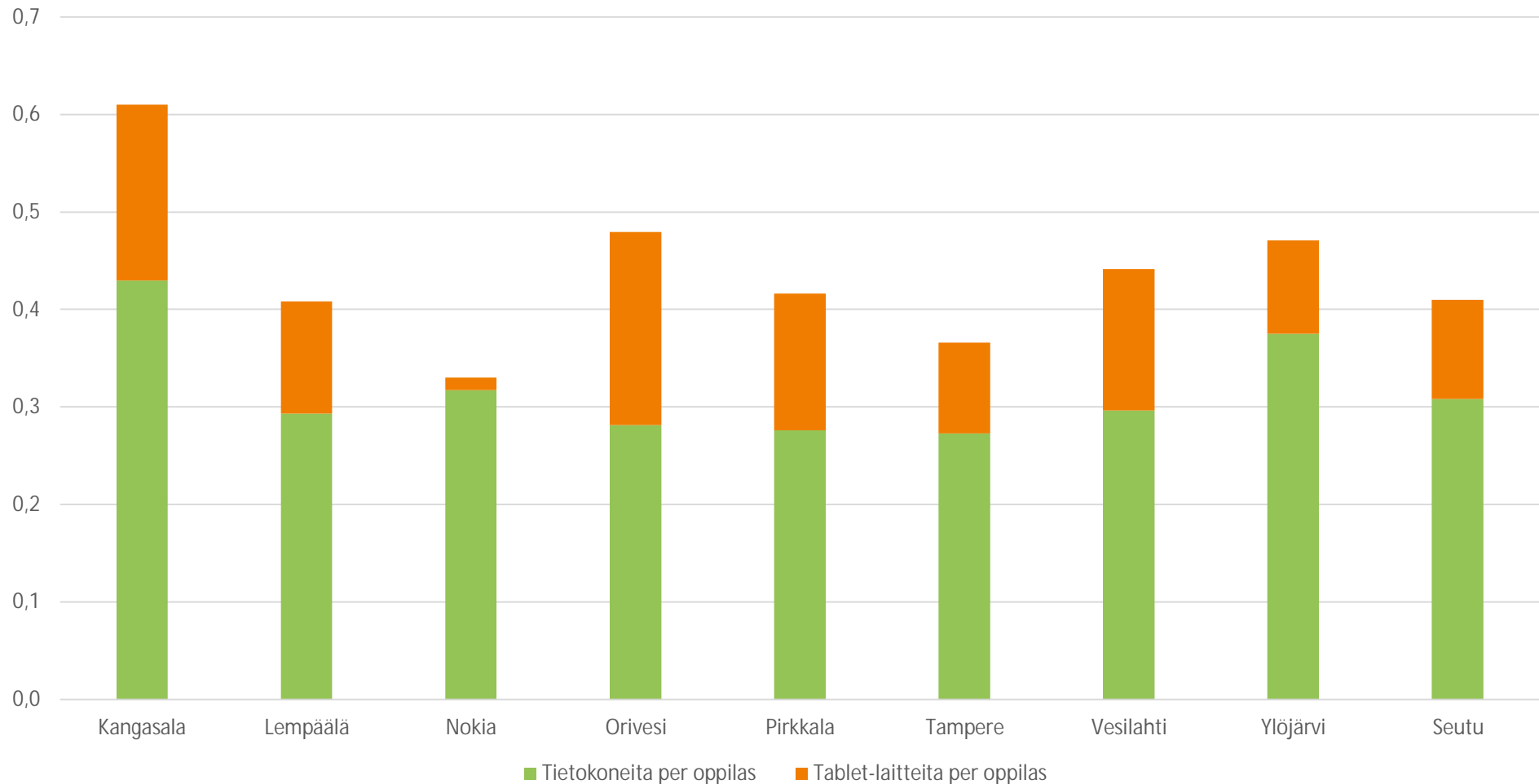
Kunnittaiset koulutuspäivät 2019

Kunnittaiset koulutuspäivät kertovat kuinka monta koulutuspäivää keskimäärin opetus- tai muulla henkilöstöllä on ollut. Osalla kunnista luvuista puuttuu sisäisesti järjestetyt koulutukset.

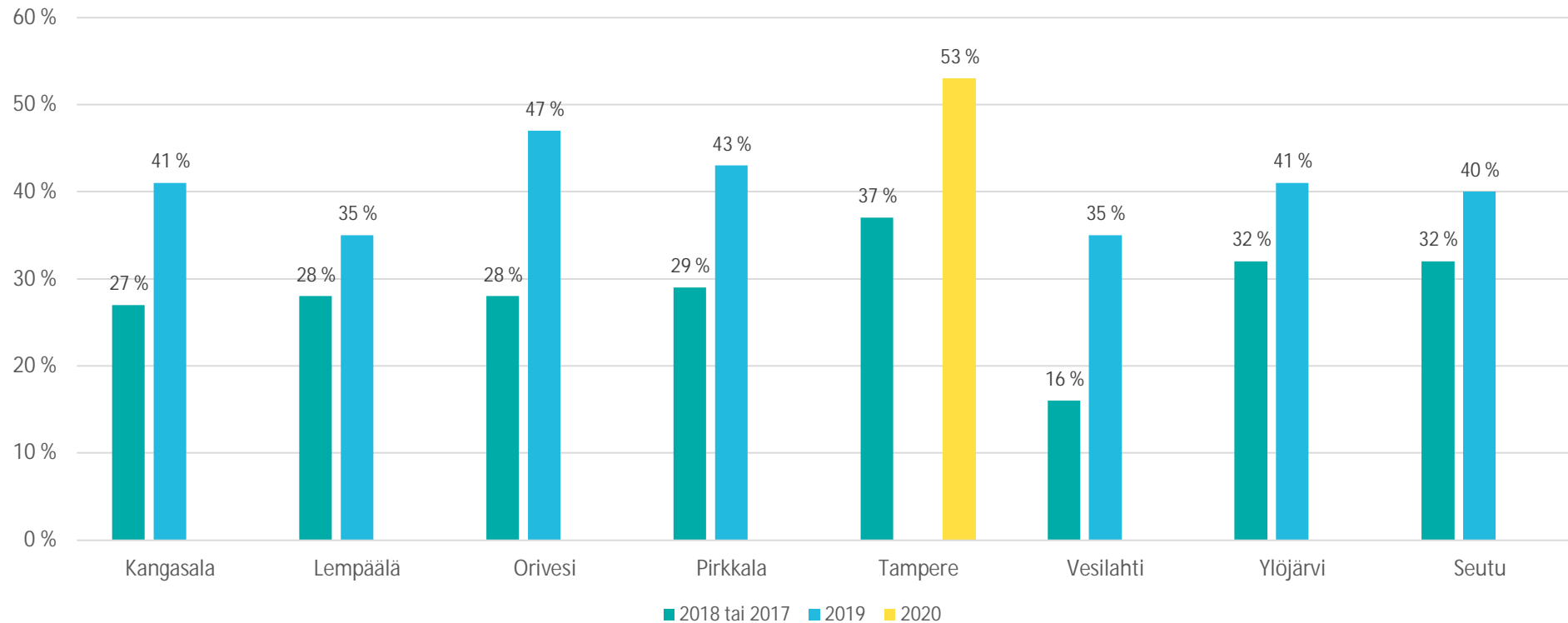

Oppilaiden ja opettajien käytössä olevien tvt-laitteiden määrä per oppilas
lukuvuonna 2019-2020

Lukumäärät kertovat kuinka monta tietokonetta ja tablet-laitetta perusopetuksessa on per oppilas. Lukumääriä tulkittaessa on syytä huomioida, että lukumäärät sisältävät sekä opettajien että oppilaiden käytössä olevat laitteet.

Tieto- ja viestintätekniiikan sujuva käyttö

- Tulokset perustuvat Opeka-kyselyn vastauksiin. Kyselyalustasta löytyy enemmän tietoa osoitteessa: <http://opeka.fi/fi>
- Kuviossa esitetään kuinka suuri osa vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen "Tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) hyödyntäminen opetussuunnitelman mukaisesti on sujuvaa" kanssa.
- Nokialta ei ole saatavilla tuloksia vuosilta 2017-2020

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

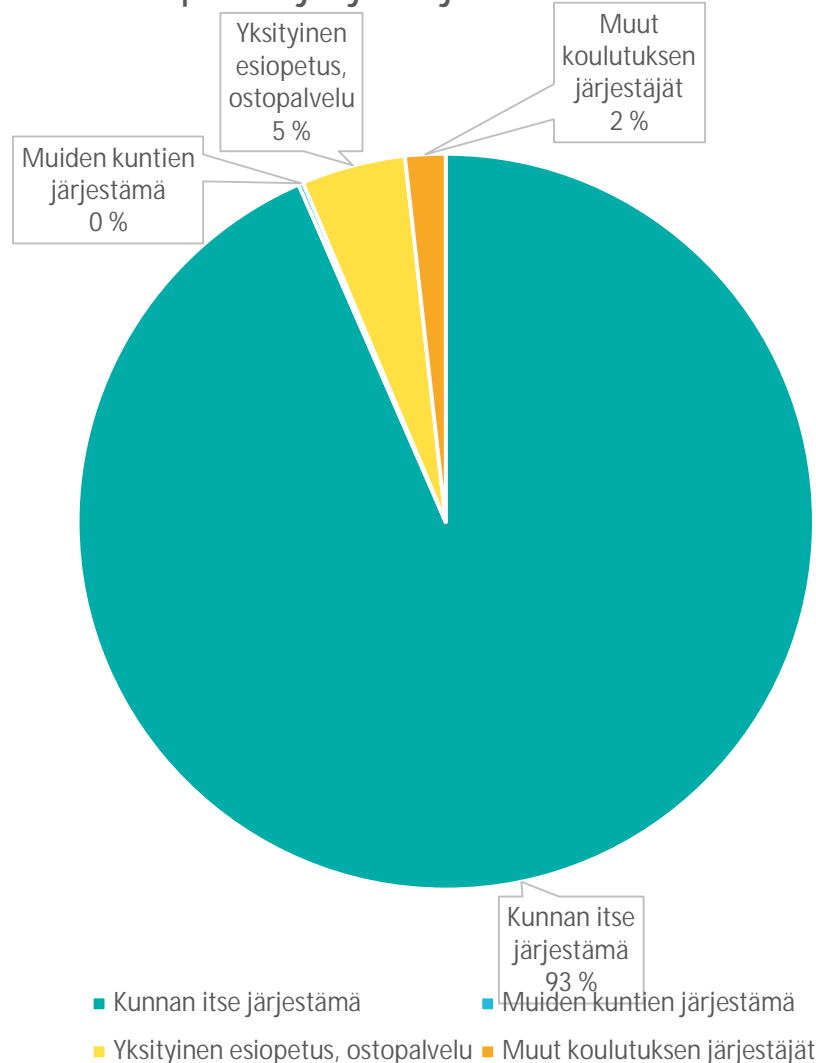

Palveluverkko

9.9.2020

Esiopetuksen järjestäjät

Esiopetus järjestäjän mukaan seudulla

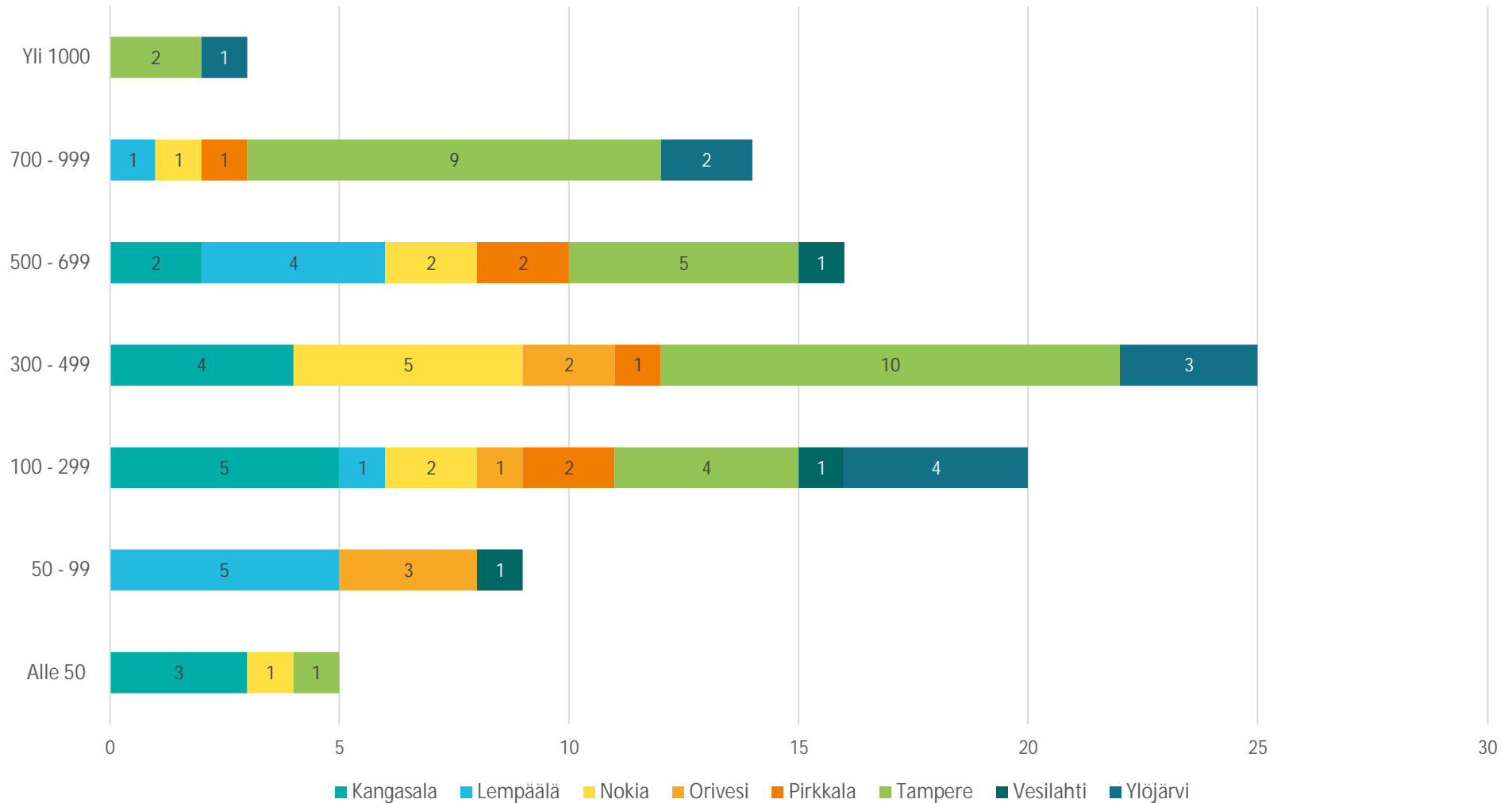
- Kunnat järjestävät itse suurimman osan esiopetuksesta.
- Esioppilas voi käydä esiopetuksessa myös toisella paikkakunnalla.
- Kunta voi myös hankkia esiopetuksen järjestämisen ostopalveluna yksityiseltä toimijalta.
- Lisäksi kaupunkiseudulla toimii yksityisiä koulutuksen järjestäjiä, jotka vastaavat itsenäisesti esiopetuksen järjestämisestä esioppilaille.

Esiopetuksen järjestämistavat

- Esiopetuksen hallinnollinen organisointi on järjestetty eri tavoin eri kunnissa.
- Samoin esiopetusta annetaan kouluilla tai päiväkodeilla riippuen kunnasta. 2000-luvulla on siirrytty enenevässä määrin esiopetuksen antamiseen kouluilla.
- Esiopetuksen henkilöstöön voidaan soveltaa joko kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta (kvtes) tai opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimusta (ovtes) riippuen esiopetuksen hallinnollisesta organisoinnista. Työehtosopimusten keskeisimmät erot liittyvät työajan määräytymisperusteisiin.

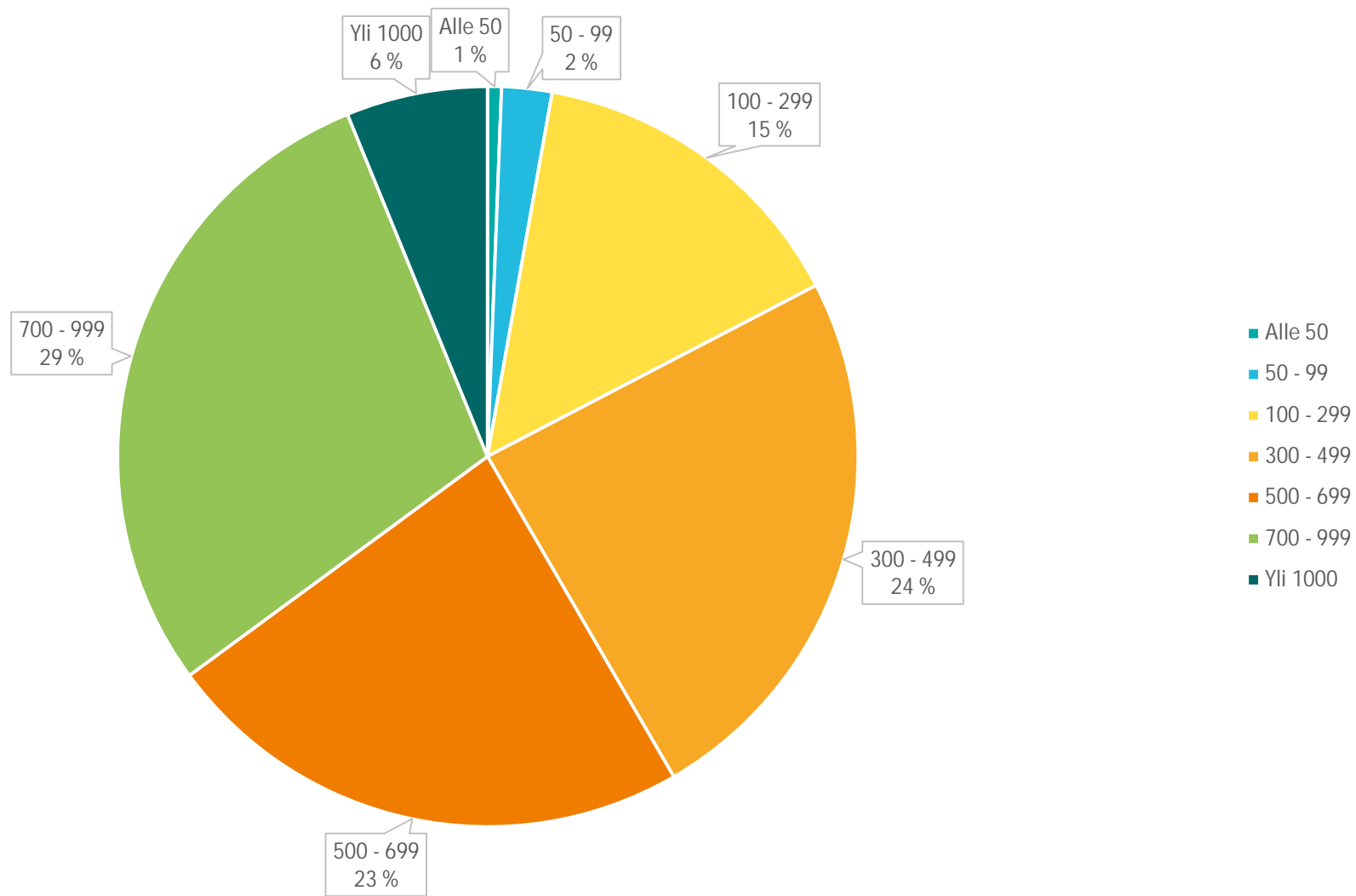
	Kangasala	Lempäälä	Nokia	Orivesi	Pirkkala	Tampere	Vesilahti	Ylöjärvi
Pääsääntöinen järjestämisaika	Päiväkoti	Koulu	Päiväkoti	Koulu	Koulu	Koulu	Koulu	Päiväkoti
Hallinnollinen organisointi	Varhaiskasvatus	Opetus	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatus	Opetus	Varhaiskasvatus	Opetus	Varhaiskasvatus
Noudatettava työehtosopimus	Kvtes (pääosin)	Ovtes	Kvtes	Kvtes ja Ovtes	Ovtes	Kvtes	Ovtes	Kvtes

Koulujen koot oppilasmäärän mukaan jaoteltuina lukuvuonna 2019-2020

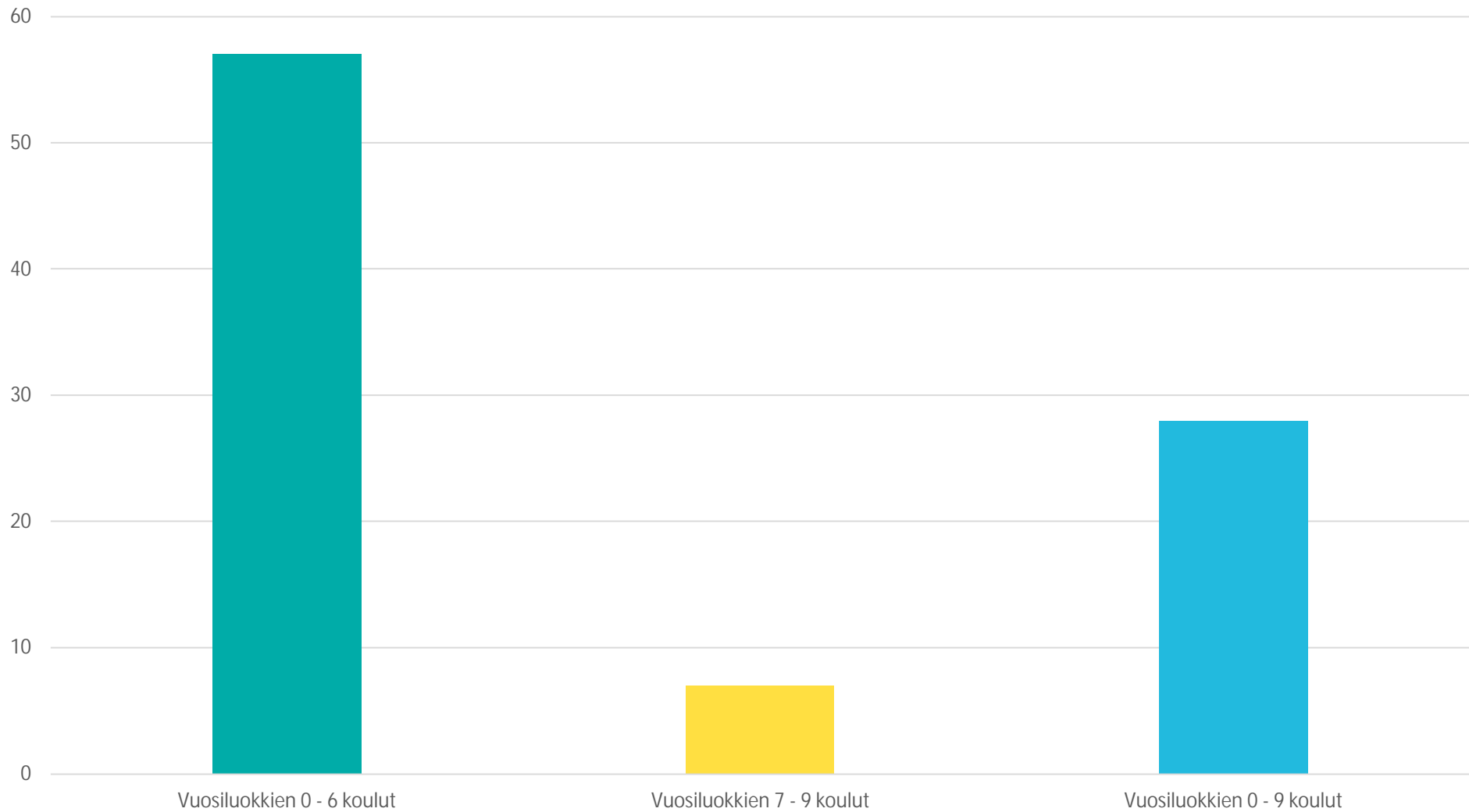
Kuviosta käy ilmi kaupunkiseudun kunnissa olevien eri kokoisten koulujen lukumäärät.

Seudun oppilaiden sijoittuminen eri kokoiisiin kouluihin lukuvuonna 2019-
2020

Kuviossa esitetään seutukuntien oppilaiden sijoittumista eri kokoiisiin kouluihin.

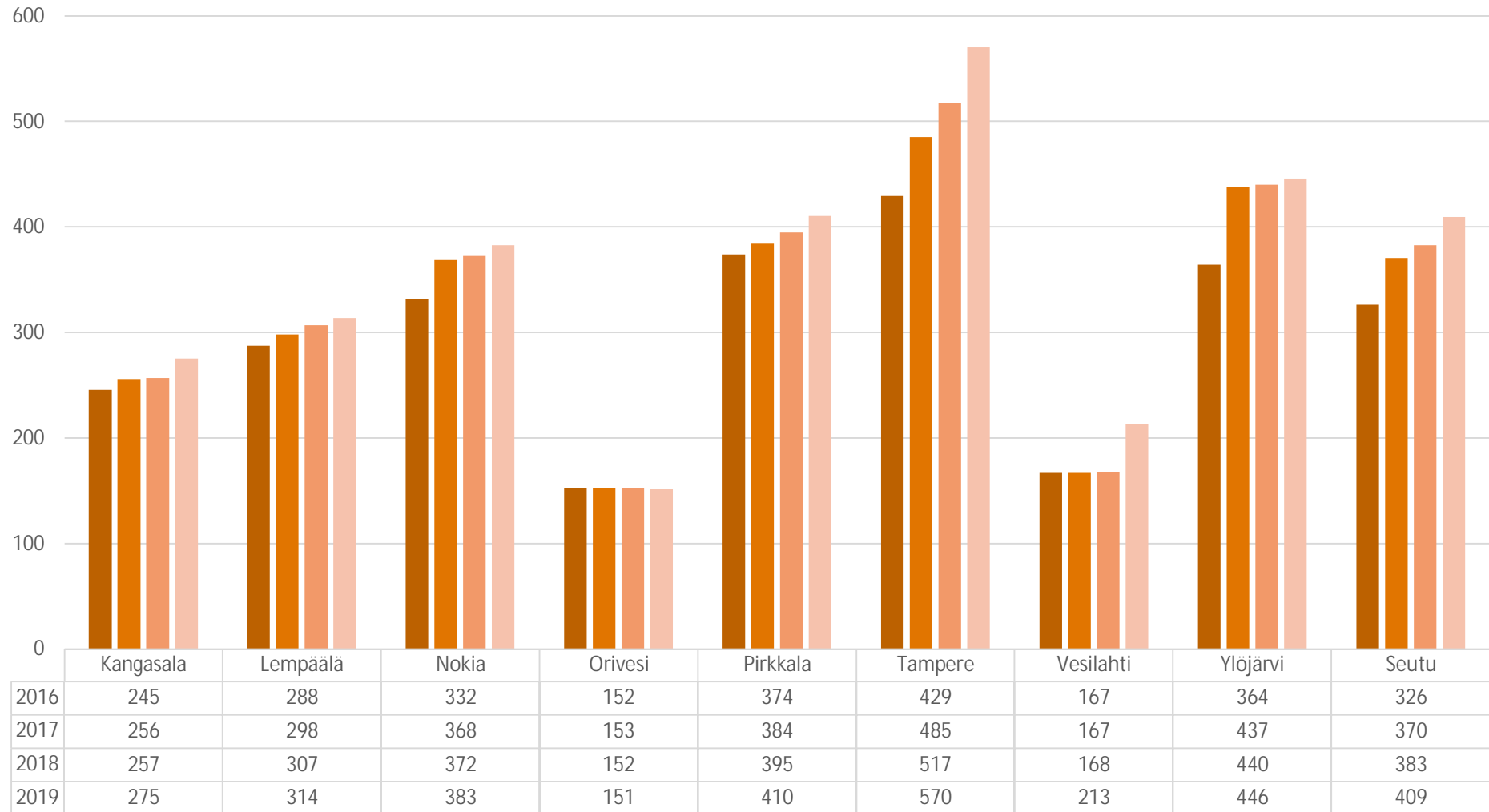
Koulujen lukumäärä seudulla tyypeittäin lukuvuonna 2019-2020

Yhtenäiskoulujen lukumäärä ylittää vuosiluokkien 7-9 koulujen määrän seudulla.

Koulujen keskimääräisen oppilasmäärän kehittyminen

Koulujen keskimääräinen koko on saatu jakamalla oppilasmäärä koulujen lukumäärällä.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

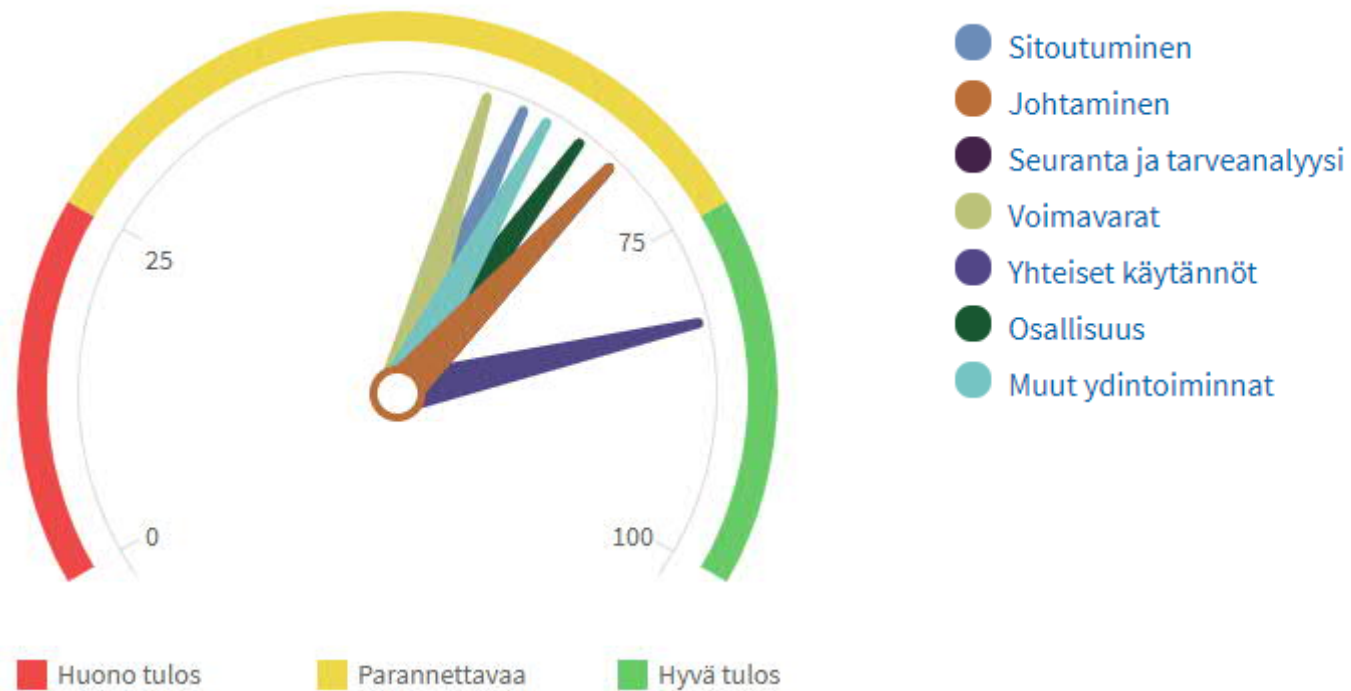
Laadullinen arviointi

9.9.2020

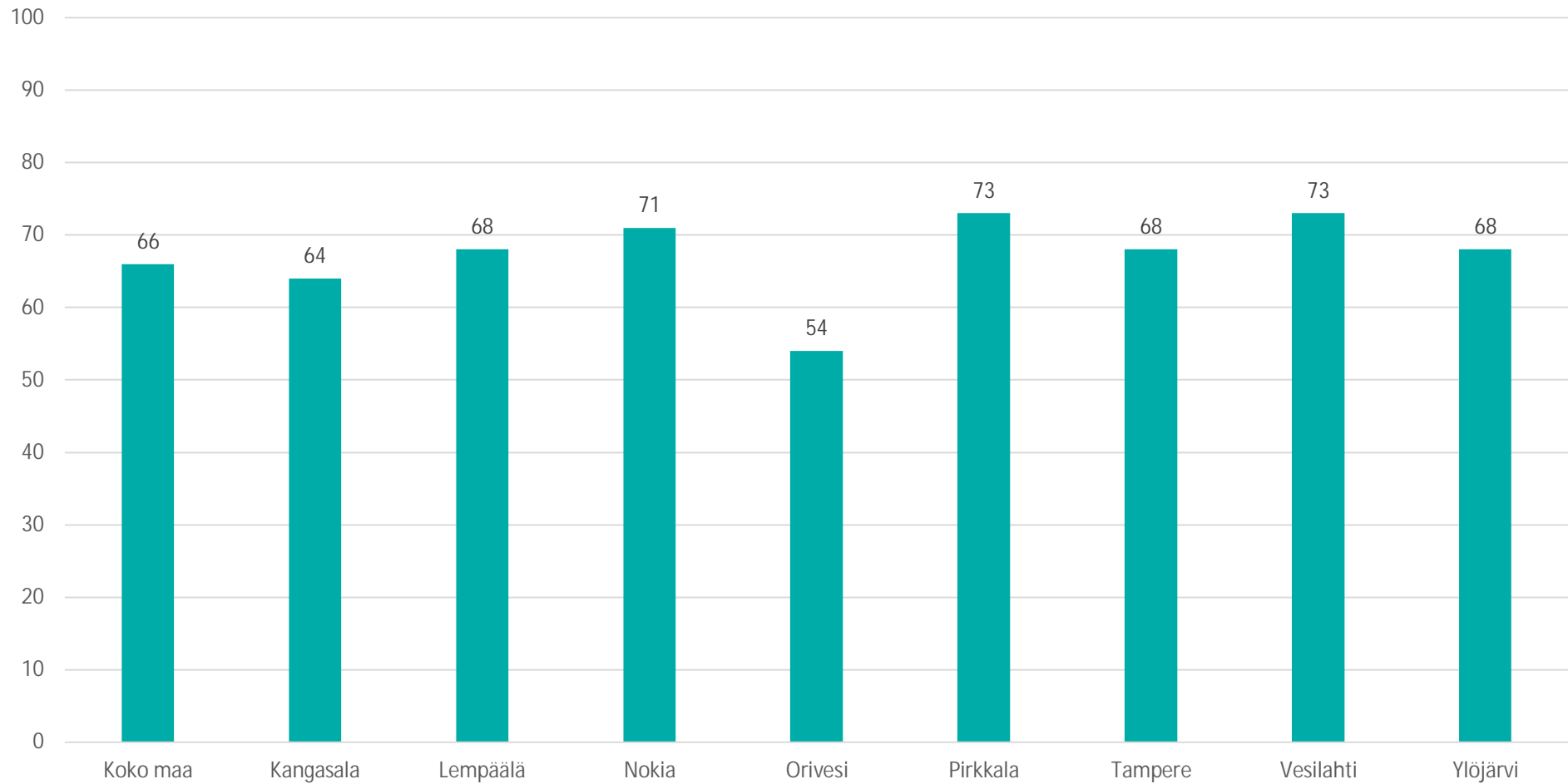
Perustietoa TEAviisarista

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kaksi kertaa vuodessa tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA).
- Teaviisari on suunnittelua ja johtamista tukeva työkalu kunnille, kouluille ja alueille. Sitä käytetään osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia.
- THL kerää peruskouluilta terveydenedistämisasiivisuuteen liittyvää tietoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Tiedot kerätään kouluilta syksyisin, kahden vuoden välein parittomina vuosina. Tiedonkeruulomake lähetetään kunkin koulun tai oppilaitoksen rehtorille sähköisenä ja paperisena. Vastaaminen toivotaan tehtävän yhteistyössä opiskeluhuoltoryhmän ja/tai johtokunnan kanssa.
- Vuoden 2019 tilastoraporttiin tai esimerkiksi opiskelijahuollon tilannekuvaan voi tutustua [täältä](#). TEAviisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan ja kuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset ilmoitetaan työkalussa pistemäärän 0-100 välillä.
- Toisena vuonna seutuvertailuun otetaan perusopetuksen TEAviisarista mukaan osallisuuden ja johtamisen kokonaisuudet. Näistä johtaminen kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointi, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa. Osallisuus kuvaa vastuuväestön mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

Perusopetuksen tulokset : Koko maa 2019

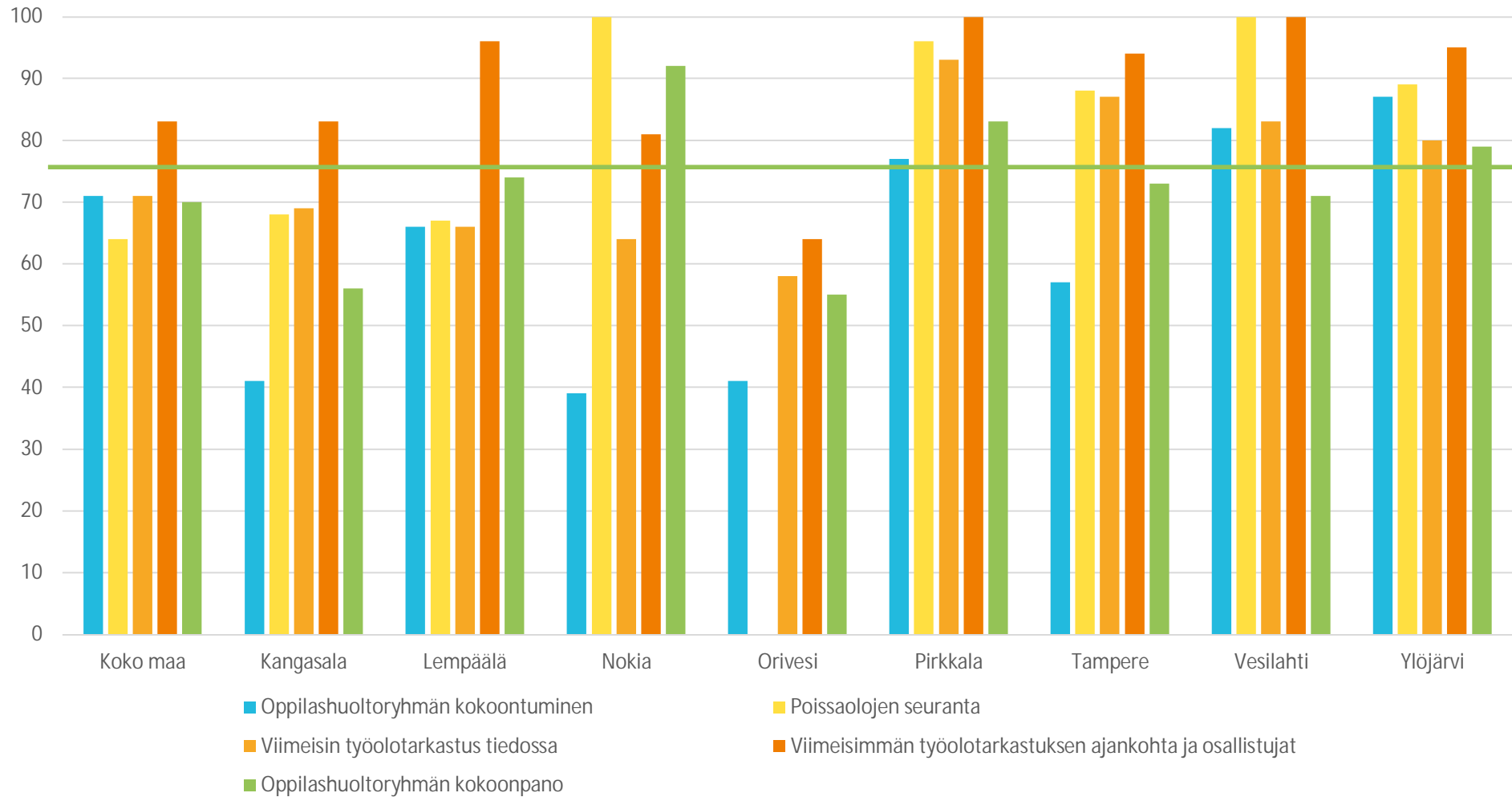

TEAVIISARI 2019: perusopetuksen tulokset Tampereen kaupunkiseudun
kunnissa

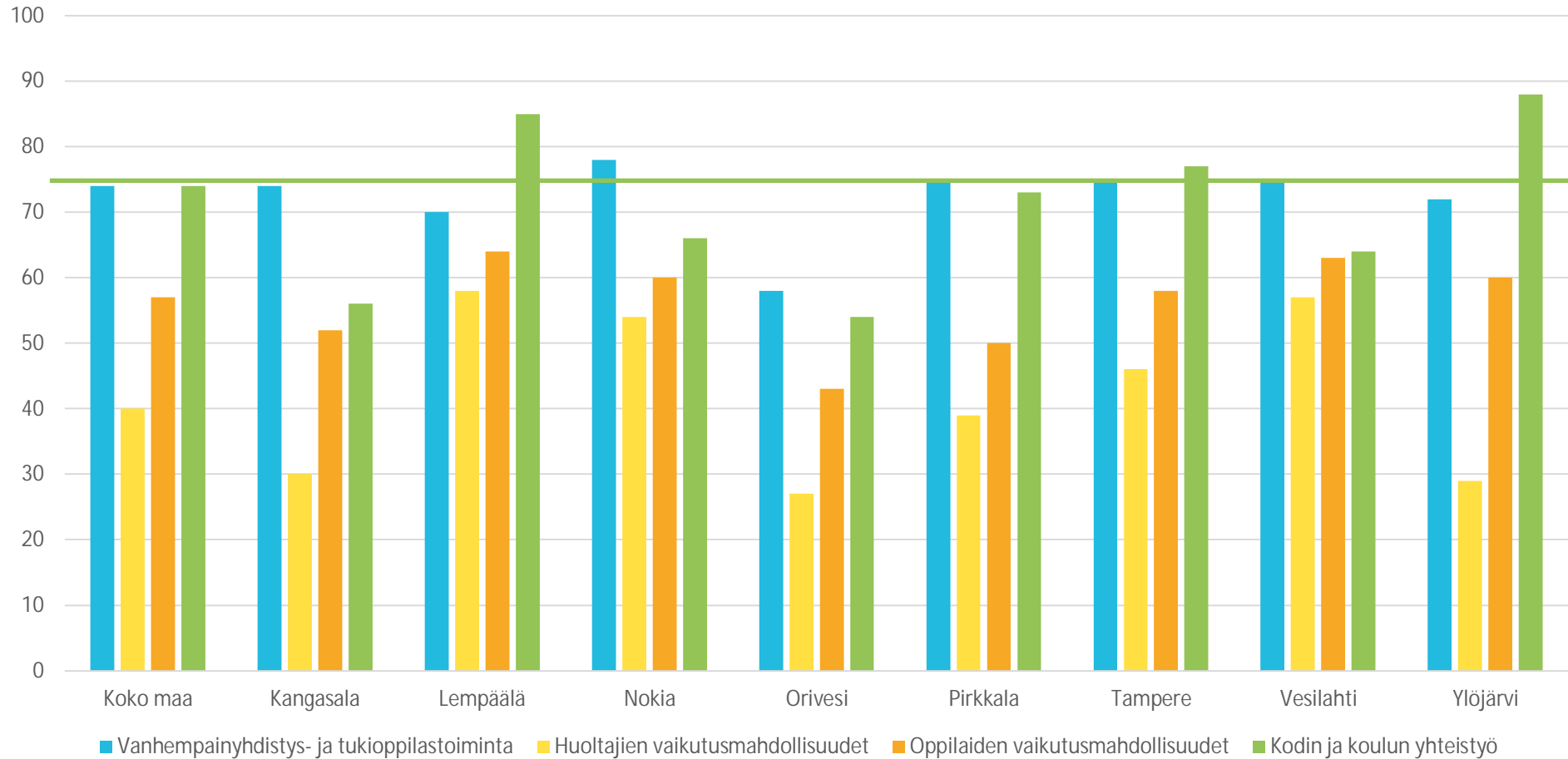
Tampereen kaupunkiseudun kuntien kokonaistulokset jäävät "parannettavaa" tasolle. Hyvää laatu edellyttää TEAviisarissa 75-100 pistettä.

TEAVIISARI 2019: johtaminen peruskouluissa Tampereen kaupunkiseudulla ja koko maassa

Johtamisessa hyvään kokonaistulokseen eli yli 75 pisteen yltävät Tampere, Ylöjärvi, Pirkkala ja Vesilahti. Koko maan keskimääräinen tulos on 68 pistettä.

TEAVIISARI 2019: osallisuus peruskouluissa Tampereen kaupunkiseudulla ja koko maassa

Osallisuudessa hyvään kokonaistulokseen eli yli 75 pisteeseen ei yllä yksikään kunta kaupunkiseudulla. Useimmat kunnat ovat lähellä tätä rajaa. Koko maan keskimääräinen tulos on 66.

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Yhteenveto

9.9.2020

Keskeiset muutokset viime vuodesta

- Perusopetuksen oppilasmäärä on edelleen ollut vahvassa kasvussa seudulla.
- Oppilaskohtaiset kustannukset ovat keskimäärin hieman kasvaneet.
- Toisaalta oppilaskohtaisissa kustannuksissa kuntien väliset erot ovat kaventuneet.
- Seudun keskiarvo laskennallisessa ryhmäkoossa laskee edellisen vuoden tasosta, mutta joissain kunnissa ryhmäkoossa myös kasvoi.
- TVT-laitteiden määrä on kasvanut kunnissa lukuvuoden aikana noin 1 500 laitteella eli noin 10 prosentilla. Opeka-kyselyn tuloksiin on tullut lisää vastauksia vain yhdestä kunnasta ja sen perusteella henkilöstön tieto- ja viestintätekniikkataidot ovat parantuneet, mutta niissä on vielä selvästi kehitettävää tulevana vuosina.
- Koulujen keskimääräinen koko on jatkanut kasvuaan.